

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
2. เอกสารเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านออกเสียง
4. เอกสารเกี่ยวกับทักษะการเขียนสะกดคำ
5. เอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบโฟนิกส์
6. เอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยแบบองค์รวม
7. เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 2) ได้กำหนดให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม นอกจากนี้ยังมีสาระการเรียนรู้เป็นการกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

- มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหา
ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

- มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว
ในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา
ค้นคว้าอย่าง มีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

- มาตรฐาน ท 3.1 มีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

- มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและสามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ
และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างหลัก
ภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา
และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

- มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกลุ่มของเนื้อหาและทักษะที่จำเป็นต้องสอน เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัด
การศึกษา กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงาน คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
ซึ่งครูจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์
การเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อความสำเร็จของผู้เรียนอีกด้วย
(กรมวิชาการ 2545: 15)

เอกสารเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้มีนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ สุวิทย์ มูลคำ (2550: 38) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการเตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (ม.ป.ป. : 3) กล่าวว่าไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แนวดำเนินการและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีส่วนสำคัญประกอบด้วยจุดประสงค์

การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนและการประเมินผลผู้เรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 203) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545: 2) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ที่สามารถทำให้ผู้สอนสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนรายคาบหรือรายชั่วโมง

นอกจากนี้ Nelson Bossing (อ้างใน ชาญชัย อาจินสมาจาร ,ม.ป.ป.: 8) ได้ให้คำจำกัดความของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ข้อความของผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการให้บรรลุและวิถีทางเฉพาะที่ทำให้สิ่งเหล่านี้บรรลุในฐานะเป็นผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ทำปัจจุบันภายใต้การแนะนำของครู

จากความเห็นที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ เครื่องมือที่ทำให้ครูสามารถสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและจุดประสงค์ที่วางไว้เป็นการวางแผนที่กำหนดความมุ่งหวังที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและการประเมินผล

รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบของการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ซึ่งแล้วแต่ผู้วิจัยจะเลือกให้ตรงกับความต้องการ และเหมาะสมกับรูปแบบการสอน ได้มีนักการศึกษา และผู้วิจัยหลายท่าน ให้ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังนี้

อากรณ ใจเที่ยง (2540: 204) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีรูปแบบตายตัว พอสรุปได้ 3 รูปแบบดังนี้

1. แบบเรียงหัวข้อ หัวข้อจะถูกนำมาเรียงลำดับก่อนหลังโดยไม่ต้องติดตารางรูปแบบนี้ให้ความสะดวกในการเขียน ข้อเสียคือ ยากแก่การดูให้สัมพันธ์กันในแต่ละข้อ
2. แบบกึ่งตาราง รูปแบบนี้จะเขียนเป็นช่องๆตามหัวข้อที่กำหนดทำให้เห็นความสำคัญของหัวข้ออย่างชัดเจน
3. แบบตาราง รูปแบบนี้จะเขียนเป็นช่อง ๆ คล้ายแบบกึ่งตาราง แตกต่างกันตรงที่ว่ารูปแบบนี้จะนำหัวข้อเนื้อหาสาระเข้าไปใส่ในตารางด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เป็นแผนแบบเรียงหัวข้อเหตุผลที่เลือกแผนรูปแบบนี้เพราะสะดวกในการเขียนและสามารถใส่รายละเอียดของแผนได้มากตามความต้องการของผู้เขียน การเขียนแผนอย่างละเอียดทำให้ง่ายต่อการนำไปใช้สอน

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าทำให้เกิดความผิดพลาดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยลง และช่วยให้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ และแก้ไขได้ ปรับเปลี่ยน พลิกแพลงให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ได้ ดังที่นักวิชาการ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2550: 39) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา
2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย
3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดและประเมินผลอย่างไร
4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ จะจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล
5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษามาก

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน
สำหรับการประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีลักษณะอย่างไรวินั้น นักวิชาการ ได้กล่าวไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2550: 39) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอะไร หรือด้านใด)
2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)
3. กำหนดสื่ออุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้)
5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่สามารกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)
6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่
7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจ และใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน
9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านออกเสียง

ความหมายของทักษะการอ่านออกเสียง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายของทักษะการอ่านออกเสียง พบว่ามีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายในลักษณะที่คล้ายกันคือ การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะมีใช้เพียงแต่การออกเสียงคำได้อย่างถูกต้องเท่านั้น แต่ต้องเปล่งเสียงให้ชัดเจนและมีความดังที่เหมาะสมกับสถานที่และผู้ฟัง ตลอดจนการใช้น้ำเสียงให้สัมพันธ์กับบทอ่าน

การอ่านออกเสียงมีกระบวนการแตกต่างจากการอ่านในใจ Goodman (อ้างใน ศรีสุตา จริยกุล : 9) ได้สรุปกระบวนการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจไว้ดังนี้

การอ่านออกเสียง

แผนภาพ 1 กระบวนการในการอ่านออกเสียง

จากขั้นตอนข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการอ่านออกเสียงมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรกผู้อ่านจะรับรู้ตัวหนังสือ จากนั้นก็แปลสัญลักษณ์ที่เห็นแล้วเปล่งเสียงออกมาเป็นภาษาพูด และขั้นตอนสุดท้ายคือ การแปลเสียงที่เปล่งออกมาว่ามีความหมายอย่างไร

การอ่านออกเสียง ผู้อ่านจะต้องออกเสียงตัวสะกด คำควบกล้ำ ควบคู่กับจังหวะลีลาและแบ่งวรรคตอนให้เหมาะสมแก่เนื้อหาที่อ่าน ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536: 2) ให้แนวคิดว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเป็นเครื่องหมายแทนคำพูดและคำพูดเป็นเพียงที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งพฤติกรรมในการอ่านออกเสียงหรือการอ่านฟังเสียงตามแนวคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539: 132) ได้กล่าวว่า การอ่านออกเสียงเป็นกระบวนการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องเปล่งเสียงอย่างมีจังหวะเพื่อให้น่าสนใจ และเกิดความไพเราะ

ผู้อ่านจะต้องแสดงอารมณ์ของผู้เขียนให้ปรากฏโดยใช้สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงและอารมณ์ ดังนั้น เมื่อมีกิจกรรมการอ่านออกเสียง ครูจึงจำเป็นต้องฝึกท่าทาง น้ำเสียง ความถูกต้องในการออกเสียง

บันลือ พฤษะวัน (2533: 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูด โดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูดเรียกว่า อ่านออก
2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษรออกเป็นเสียง คำพูดหรือประโยค เข้าใจความหมายเรียกว่า อ่านได้
3. การอ่านเป็นการสื่อความหมาย ถ้ายกความคิด ความรู้จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนเรียกว่า อ่านเป็น

การอ่านออกเสียงมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับการใช้เสียงสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นอันมาก บันลือ พฤษะวัน (2534: 129-130) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ดังนี้

การอ่านออกเสียง หมายถึง การใช้การผสมผสานของตัวอักษรออกเสียง หรือโดยการจำรูปคำแล้วอ่านออกมาเป็นประโยค ย่อมใช้ประโยชน์ได้หลายประการ

1. การอ่านออกเสียงเป็นการฝึกอ่านเบื้องต้นที่จะเน้นการจำรูปคำ กวาดสายตาอ่าน หรืออ่านเฉพาะคำโดยการจำรูปคำโดยเฉพาะก็ตาม จำเป็นต้องฝึกอ่านเบื้องต้นเพื่อให้ครูผู้สอน ผู้ปกครองรู้ว่า อ่านผิดหรือถูก จะได้ช่วยเหลือแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่
2. การอ่านออกเสียงเป็นแนวทางสำคัญที่ใช้หัดอ่านตามบทบาทสมมติ เป็นการสร้างเรื่องราวให้คล้ายความจริง และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการฝึกแสดงละครได้ดี
3. การอ่านออกเสียงเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบการอ่าน เพื่อเป็นการแนะนำการอ่านเพื่อหาคำตอบให้รู้แหล่ง และรู้ว่าคำตอบที่ถูกอยู่ส่วนใด (Factual Level) ของประโยค นับเป็นการแนะนำการอ่านเพื่อหาคำตอบ ซึ่งมีความเข้าใจเบื้องต้นที่สำคัญมาก
4. การอ่านออกเสียงที่สอนอ่านนำและอ่านตาม จะช่วยให้เด็กขี้อายได้กล้าแสดงออก ร่วมกับเพื่อนๆ เพื่อเป็นทางในการแสดงออกเป็นรายบุคคล
5. การอ่านบทหรือกรองหรือคำประพันธ์ต่าง ๆ มุ่งให้เรียนรู้ทางหู ให้ฟังสไพเราะทางภาษาจากคำคล้องจองต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้การอ่านออกเสียงเป็นกลุ่มให้พร้อมเพรียงกัน ทั้งลงจังหวะสัมผัสและทำนอง
6. การอ่านออกเสียงในบางครั้ง อาจใช้ทบทวนการอ่านในใจเมื่ออ่านในใจแล้วไม่เข้าใจ จำต้องทบทวนโดยการอ่านออกเสียงดัง ๆ เพื่อฟังเองแล้วเข้าใจดีขึ้นในบางกรณี
7. การอ่านออกเสียงยังเป็นแนวทางในการฝึกการอ่านเบื้องต้น และใช้ในการอ่าน

ประกาศเชิญชวนของโฆษณา หรือฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่สื่อความต่างๆ

ส่วนงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
หอสมุดแห่งชาติ
วันที่ 25 ก.ค. 2555
เลขทะเบียน 247918
เลขเรียกหนังสือ

การอ่านออกเสียงมีประโยชน์ตามลักษณะของการที่ครูจะเลือกใช้ให้เหมาะกับจุดประสงค์ได้ดี ผลรวมแห่งการอ่านออกเสียงย่อมช่วยพัฒนาทั้งภาษาพูด และภาษาของเด็กผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ครูควรพิจารณาด้วยว่าบทเรียนอ่านบทใดควรจะใช้การอ่านออกเสียงเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงจะช่วยให้การสอนมีความหมายต่อเด็กผู้เรียนมากขึ้น

การสอนอ่านออกเสียงนั้น ถือว่าเป็นกิจกรรมระหว่างครูกับนักเรียน ไม่ใช่ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพราะถ้าเป็นกิจกรรมระหว่างนักเรียนแล้ว ก็จะกลายเป็นเรื่องของการประกวดประชันกันไป ดังนั้น ถ้าจะมีการกำหนดให้นักเรียนคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอ่านออกเสียงให้เพื่อนในห้องฟัง จะต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนไว้ว่าเป็นการอ่านออกเสียงเพื่ออะไร เพราะการเรียนการสอนอ่านออกเสียงจำเป็นต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ

ประกาศรี สิทอำไพ (2524: 335) ได้สรุปความมุ่งหมายของการอ่านออกเสียงไว้ว่า การอ่านออกเสียงมุ่งหมายเพื่อ

1. ให้มีทักษะการอ่านอย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน และถูกวรรคตอน
2. ให้เกิดความรื่นเริงและเพลิดเพลิน
3. สังเกต จังหวะ และลีลาการอ่าน ทำให้รู้จักสไพเราะของวรรณคดียิ่งขึ้น
4. เผยแพร่เนื้อหาให้ทราบทั่วกัน
5. มุ่งการอ่านออกเสียงเป็นสำคัญ
6. ฟังอ่านให้เหมือนเสียงพูด เพื่อให้ผู้ฟังสนใจ ไม่เบื่อหน่าย

อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์ของการอ่านออกเสียง นอกจากเพื่อเป็นการฝึกออกเสียงภาษาไทยให้ถูกต้องตามอักขรวิธีและความนิยมแล้ว ยังเป็นการตรวจสอบการอ่านออกเสียงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของการอ่านประเภทต่างๆ รวมทั้งข้อบกพร่องในการออกเสียงพูด เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อ

การดำรงชีวิตในโอกาสต่อไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2529: 384) ได้รวบรวมขั้นตอนในกระบวนการอ่านออกเสียงไว้ ดังนี้

1. ตามองเห็นข้อความหรือประโยค
2. จากคำหรือข้อความที่มองเห็น เด็กจะอ่านคำนั้นในสมอง
3. เมื่ออ่านคำได้ จะรู้ความหมายของคำ โดยเลือกความหมายที่ถูกต้อง

4. ระบบประสาทและกล้ามเนื้อของอวัยวะในการออกเสียงบังคับการออกเสียง หรือ ข้อความหรือประโยคให้ถูกต้อง

5. เด็กอ่านคำ ข้อความ ประโยคถูกต้อง

ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้หลักการของการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนในการสอนเพื่อให้การสอนการอ่านออกเสียงนั้นประสบผลสำเร็จและผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านได้ดีขึ้น

ความสำคัญของการอ่านออกเสียง

ผู้ที่มีทักษะในการอ่านดี สามารถมีความรู้และทักษะอื่นดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2538: 98) ที่พบว่านักเรียนมีพื้นฐานทักษะการอ่านดีแล้วย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อประโยชน์ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 73) กล่าวว่าผู้ที่มิสนใจรักการอ่านและมีทักษะในการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี

ในต่างประเทศได้มีการส่งเสริมทักษะการอ่านเป็นอย่างมากทั้งในระดับประถมและมัธยม เพราะถือว่าถ้านักเรียนมีพื้นฐานการอ่านดีแล้ว ย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้สาขาวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีด้วย บันลือ พลฤกษ์วัน (2529 : 8) ได้กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นพื้นฐานที่สำคัญแก่การเรียนรู้สรรพวิทยาการทั้งปวง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนการอ่านมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก อาจกล่าวได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้สำหรับเรียนเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัว ผลการเรียนรู้วิชาต่างๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสามารถในการส่งสารและรับสาร คือ การพูดและการอ่านดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ และความสามารถในการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ นอกจากนั้นทักษะการพูดและการอ่านยังมีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันด้วย ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อกิจธุระ การประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน หรือเป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยการพูดและอ่านทั้งสิ้น แทบจะกล่าวได้ว่า ไม่มีกิจกรรมใดในชีวิตประจำวันของคนเราที่ไม่อาศัยการอ่านเข้าช่วย

การอ่านออกเสียงเป็นประเภทหนึ่งของการอ่านที่ครูฝึกให้นักเรียน เรียนเป็นอันดับแรก การอ่านในระยะเริ่มแรกนี้ การอ่านออกเสียงนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น และเด็กก็นิยมอ่านออกเสียง

เพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่า ตนมีความก้าวหน้าในการอ่าน เด็กจะได้รับการเสริมแรงและได้รับความพอใจในส่วนตัวของเด็กด้วย (ประเทิน มหาจันทร์, 2533 : 207) ในการออกเสียงไม่ว่าจะเป็น การอ่านหรือการพูดก็ตาม ถ้าออกเสียงผิดพลาด ไม่ชัดเจนเป็นประจำแล้ว จะทำให้เสียบุคลิกภาพ ผู้ฟังก็เกิดความรำคาญ ทั้งยังเกิดผลเสียในด้านการสื่อความหมาย อาจทำให้เข้าใจผิดไปได้ เช่น “รัก” “ลัก” “พิน” กับ “ควัน” มีความหมายต่างกันมาก ถ้าใช้ผิดก็ทำให้เข้าใจผิดได้ (คุษฎิพร ชำนิโรศานต์, 2533: 7) ครูจึงควรแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียงของเด็ก เพื่อเป็นการขจัด ปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นก่อนจะติดเป็นนิสัย และยังเป็นการวางรากฐานการพูดภาษาไทย อันเป็น ภาษาประจำชาติให้ถูกต้องด้วย

ข้อดีของการอ่านออกเสียง

กาญจนา สังสะอาด (2540 : 34) ได้สรุปข้อดีของการอ่านออกเสียงจากเอกสารของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2529: 84) ไว้ว่า

1. คุณค่าด้านการตรวจสอบข้อบกพร่อง การอ่านออกเสียงจะเปิดโอกาสอย่างดีให้แก่ ครูในการตรวจสอบปัญหาการอ่านของนักเรียน ในกระบวนการของการอ่านออกเสียง คำพูด ทุกคำจะต้องถูกเปล่งเสียงออกมา การชี้คำ การสื่อความหมาย เช่น การแบ่งวรรคตอน น้ำเสียง การออกเสียง และการถ่ายทอดความรู้สึก จะแสดงออกมาให้ได้ยินอย่างชัดเจน จึงง่ายแก่ การตรวจสอบวินิจฉัยข้อบกพร่องในปัญหาการอ่าน และสิ่งที่ปรากฏดังกล่าวนี้อจะเป็นหลักฐาน ในการพิจารณาปัญหาของความเข้าใจในการอ่านได้

2. คุณค่าด้านการสอน ข้อมูลที่ได้จากการวินิจฉัยปัญหาการอ่านออกเสียง จะเป็น ประโยชน์สำหรับครูในการวางแผนปรับปรุงการสอนอ่านให้ดีขึ้น รวมทั้งการจัดหาหนังสือ การสอนอ่าน ให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการให้ดีขึ้น รวมทั้งการจัดหาหนังสือ การสอนอ่านให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของเด็กด้วย จัดการสอนซ่อมเสริม เด็กที่มีปัญหาการอ่านเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อย

3. คุณค่าในทางแรงจูงใจ นักเรียนจะเพิ่มชั่วโมงอ่านมากขึ้น เมื่อเขาได้อ่านหนังสือ ที่เขาสนใจ ถ้าหากครูอนุญาตให้เขาเลือกหนังสือหรืออ่านเรื่องราวที่เขาเขียนขึ้นเองจะทำให้เขา สนใจการอ่านมากขึ้น

4. คุณค่าทางความคิด การที่ครูอ่านนิทาน สารคดีที่น่าสนใจให้เด็กฟังแล้วตั้งคำถาม ให้เด็กคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถช่วยให้เด็กฝึกการคิด และรู้จักประเมินสิ่งที่อ่าน

5. คุณค่าทางด้านสุนทรียะ การให้เด็กอ่านบทประพันธ์ประเภทร้อยกรองทั้งชั้น หรือ เป็นเทพ จะช่วยให้เด็กได้รับรสของวรรณคดีได้ บางครั้งครูอาจจะชี้แนะให้เด็กเห็นว่า ภาษา

มีอารมณ์ขันอย่างไร เสรีอย่างไร สิ่งเหล่านี้เมื่อเด็กอ่านออกเสียง เด็กจะเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะ

จากข้อดีของการอ่านออกเสียงที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การอ่านออกเสียงนั้นจะเปิดโอกาสให้ครูได้ตรวจสอบปัญหาการอ่านของนักเรียน ในกระบวนการของการอ่านออกเสียง เพื่อจะได้วางแผนในการพัฒนาการออกเสียงภาษาให้ถูกต้องตามเสียงภาษามาตรฐาน อีกทั้งยังให้คุณค่าทางด้านสุนทรียะ

การอ่านเป็นวิชาทักษะ จึงต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นสิ่งสำคัญ การฝึกทักษะแต่ละทักษะนั้นอาจมีวิธีฝึกได้หลายแบบ เพื่อช่วยให้เกิดความชำนาญในการออกเสียงที่ถูกต้อง และมีให้เกิดความเบื่อหน่าย การอ่านไม่ใช่พฤติกรรมอันเนื่องมาจากพันธุกรรม แต่เป็นพฤติกรรมที่สร้างสมขึ้นภายหลัง และจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างจริงจังจึงจะก้าวหน้า ซึ่งการสอนให้เกิดทักษะนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอ โดยจากสิ่งที่ย่อยไปหาสิ่งที่ยากและฝึกบ่อยครั้ง การอ่านมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในวัยเด็กเล็กแต่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เด็กอายุ 16-18 ปี เป็นระยะเตรียมตัวออกไปประกอบอาชีพ การอ่านควรเชื่อมโยงไปถึงอาชีพด้วย การส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน จึงควรให้อ่านเรื่องที่ตรงกับความสนใจของเด็กตามวัย ประสบการณ์ และส่งเสริมให้มีการอ่านต่อเนื่องกันไป

การฝึกทักษะการอ่านออกเสียง

ในการฝึกทักษะการอ่านออกเสียงนั้น ครูจะต้องเป็นผู้ที่หากลวิธีในการฝึกมาใช้ เพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่ายและผลของการฝึกมีสัมฤทธิ์ผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2529: 385) ได้แนะในการฝึกการอ่านออกเสียง ดังนี้

1. ในการฝึกอ่านครั้งหนึ่ง ๆ ครูควรตั้งความมุ่งหมายไว้เพียงอย่างเดียว เช่น ฝึกให้อ่านออกเสียงคำถูกต้อง หรือให้อ่านออกเสียงตามเนื้อเรื่อง (ละคร)
2. ควรฝึกบ่อย ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ เพราะการใช้เวลาฝึกในแต่ละครั้งนานเกินไปจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายที่จะอ่าน ขณะที่ฝึกควรหัดให้เด็กจับหนังสือให้อ่านด้วย
3. การสอนให้อ่านคำยากนั้น ครูควรหาทางแทรกหลักเกณฑ์การอ่านตามอักขรวิธีให้เหมาะสมกับวัยและโอกาส เพราะนักเรียนจะได้รู้อย่างมีหลักเกณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้จำได้แม่นยำ การสอนคำยากในแต่ละบทเรียน ครูควรให้เด็กศึกษาก่อนแล้วจึงให้อ่าน
4. ข้อความที่เป็นร้อยแก้ว ควรให้เด็กฝึกอ่านเดี่ยว เพราะในชีวิตประจำวันเด็กจะต้องพบกับการอ่านด้วยตนเอง ส่วนร้อยกรองให้อ่านได้ทั้งเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ แล้วแต่ครูจะเห็นสมควร ในขณะที่อ่านเด็กจะต้องอ่านให้ฟังได้ยินทั่วถึงกัน

5. ข้อความที่เด็กอ่านควรเป็นข้อความทั้งที่เด็กเคยเห็นและไม่เคยเห็นด้วย เพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง

6. ให้ตอบคำถาม สรุป เพื่อจับใจความของเรื่องที่อ่านไปแล้ว

สรุปได้ว่า การฝึกทักษะการอ่านออกเสียงต้องมีการฝึกฝนการอ่านบ่อย ๆ มีการแทรกหลักเกณฑ์การอ่าน และให้เด็กได้ฝึกอ่านเดี่ยวควรใช้ทั้งข้อความที่เด็กเคยเห็นและไม่เคยเห็น พร้อมทั้งฝึกให้เด็กได้ฝึกการตอบคำถาม สรุปเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฝึกอ่านด้วย

หน่วยเสียงของภาษาไทยตามหลักสัทศาสตร์

การอ่านออกเสียงที่ดีต้องใช้หลักสัทศาสตร์ในการสอนเพื่อให้การฝึกอ่านออกเสียงสัมฤทธิ์ผลดังที่มื่อนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ระบบการออกเสียงของมนุษย์เริ่มที่ปอด ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานสำคัญที่ปล่อยกระแสลมออกมาเพื่อให้อวัยวะส่วนอื่นๆ ในลำคอและปากคิดแปลงเป็นเสียงต่างๆ เมื่อลมผ่านมายังเส้นสายเสียงในกล่องเสียง ก็จะเกิดเสียงขึ้น ซึ่งถ้าลมผ่านกล่องเสียง และทำให้เส้นสายเสียงสั่นสะบัดจะทำให้เกิดเสียงก้อง หรือเสียงโหมะ แต่ถ้าผ่านเข้าไปทางช่องปาก โดยไม่ถูกสกัดภายในปากเลยจะทำให้เกิดเป็นเสียงสระ ถ้าลมถูกสกัดกั้นตั้งแต่บริเวณเส้นสายเสียงแต่เส้นสายเสียงนั้นไม่สั่นสะบัดจะทำให้เกิดเสียงอโหมะ และถ้าลมถูกสกัดด้วยอวัยวะภายในปากจะทำให้เกิดเสียงพยัญชนะ คาราวดี สุกมลสันต์ (2542: 17)

สำหรับเสียงในภาษาไทย เรื่องเดช ปิ่นเขียนขัติย์ (2541: 16-30) ได้กล่าวว่าภาษาไทยมีระบบโครงสร้างทางเสียงของคำหรือพยางค์อยู่ 3 เสียง คือ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ ทั้ง 3 เสียง จะมีสัญลักษณ์สำหรับเขียนแทนหน่วยเสียงนั้น ๆ ไว้เป็นชุด ๆ ตามจำนวนหน่วยเสียงที่มีอยู่ และสะดวกในการที่จะนำไปใช้เขียนถ่ายทอดเสียงภาษาไทยเป็นอย่างดี เรียกอักษรเหล่านี้ว่า สัทอักษรไทย ซึ่งมีดังนี้

1. สัทอักษรพยัญชนะไทย หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมี 21 หน่วยเสียง
2. สัทอักษรสระภาษาไทย หน่วยเสียงสระของภาษาไทย มีทั้งสระเดี่ยวและสระประสม
3. สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์
4. เสียงตัวสะกดตามหลักสัทศาสตร์ของภาษาไทยสามารถเทียบได้ตามมาตราตัวสะกด 8 มาตรา ดังนี้

มาตราแม่กก	ออกเสียง เกอะ
มาตราแม่กง	ออกเสียง เงอะ
มาตราแม่กค	ออกเสียง เคอะ

มาตราแม่กบ	ออกเสียง เบอะ
มาตราแม่กน	ออกเสียง เนอะ
มาตราแม่กม	ออกเสียง เมอะ
มาตราแม่เกย	ออกเสียง เขอะ
มาตราแม่เกอว	ออกเสียง เวอะ

ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะสัทศาสตร์เรื่องเสียงตัวสะกดเท่านั้น เพราะกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยทำการศึกษามีปัญหาในการเรียนเรื่องการออกเสียงและการเขียนสะกดคำในมาตราตัวสะกดทั้ง 8 มาตรา มากที่สุด

ปัญหาและอุปสรรคการอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงนั้นย่อมมีเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการอ่านทั้งหลาย เช่น อ่านไม่ได้ อ่านไม่ออก อ่านไม่เป็น อ่านไม่คล่อง จึงมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคในการสอนอ่านออกเสียงดังนี้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2535 :25) ได้กล่าวถึงปัญหาอุปสรรคในการสอนอ่านออกเสียงไว้ดังนี้

1. นักเรียนพูดติดอ่าง
2. นักเรียนใช้เสียงผิดวิธี คือ เสียงที่เปล่งออกมาไม่เป็นธรรมชาติ
3. นักเรียนออกเสียง ร ไม่ได้ โรงเรียน เป็น โลงเสียง เป็นต้น
4. นักเรียนพูดคำควบ ร ล ว ไม่ได้ เช่น ออกเสียง กล้วย เป็น ก้วย กวักมือ เป็น กักมือ เป็นต้น
5. นักเรียนพูดพยัญชนะบางตัวเป็นตัวอื่น เช่น คว เพี้ยนเป็น ฟ เช่น คำว่า ควาย พูดเป็น ฟาย เป็นต้น
6. นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นของตนจนเคยชิน จะออกเสียงสระ พยัญชนะบางตัวไม่ได้ ทำให้เพี้ยนจากภาษากลาง ทั้งในการพูด และการอ่าน
7. พูดตกหล่น คือ พูดข้อความยาวๆ ไม่ได้ ถ้าจะต้องพูดคำบางคำในข้อความก็จะหายไป
8. นักเรียนอ่านไม่ได้ เพราะจำหลักเกณฑ์ในการสะกดคำไม่ได้
9. อ่านคำผิด เช่น ปรัมปรา (ปะ-รำ-ปะ-รา) อ่าน ปรำ-ปรา เป็นต้น

10. อ่านออกเสียงผิด เช่น ออกเสียงผิดตามลักษณะของภาษาถิ่น อ่านซ้ำ อ่านลากเสียง ยานกาง ออกเสียงคำที่มาจากภาษาต่างประเทศผิด เช่น คอมพิวเตอร์ ตามรูปคำสะกด คือ คอม-พิว-เตอ ที่ถูกต้องอ่านว่า คอม-พิว-เต๋อ

11. นักเรียนไม่เห็นประโยชน์ของการอ่าน นักเรียนบางคนไม่ชอบอ่านหนังสือ ทำให้ ความรู้ไม่กว้างขวางและไม่พัฒนาทักษะการอ่าน

สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคในการสอนอ่านออกเสียงของนักเรียน คือ พุทธศักราชใช้เสียง ผิดวิธี พุทธศักราช ร ล ว ไม่ได้ พุทธศักราชบางตัวเป็นตัวอื่น ใช้ภาษาถิ่นของตนจนเคยชิน พุทธศักราช จำหลักเกณฑ์ในการสะกดคำไม่ได้ อ่านคำผิด ออกเสียงผิด ไม่เห็นประโยชน์ของ การอ่าน พฤติกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาในการอ่านออกเสียง ซึ่งนักเรียนที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา มีปัญหาในการอ่านออกเสียง โดยใช้ภาษาถิ่นจนเคยชินและไม่ยอมพูดภาษาไทยกลาง จึงทำให้พูด ไม่ชัดออกเสียงผิด ส่งผลให้การเขียนสะกดคำผิดเพี้ยนไปตามเสียงที่อ่านด้วย

ทฤษฎีและหลักการสอนอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่แปลสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นให้เกิด ความรู้ความเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจนตรงตามที่ต้องการและสนองความต้องการของผู้อ่าน ดังนั้น การอ่านที่จะทำให้เกิดความคิดและนำไปใช้ประโยชน์แก่ผู้อ่านได้ดี ทำให้การอ่านมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องมีหลักที่สำคัญในการสอนอ่านดังนี้ (วรรณิ โสมประยูร, 2539: 129-131)

1. ความพร้อมของเด็ก ในการสอนครูต้องตรวจและสร้างความพร้อมทางร่างกาย เกี่ยวกับสายตา เช่น การกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา ความพร้อมเกี่ยวกับการสังเกต เปรียบเทียบ จำแนกแยกแยะสิ่งของ การรู้จักสิ่งของทั้งของจริงและภาพ การออกเสียงเรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ รวมทั้งครูจะต้องทำให้การอ่านง่ายสนุกสนานด้วย

2. ครูควรทราบความต้องการในการอ่านของเด็กเป็นรายบุคคล ต้องรู้และเข้าใจ ธรรมชาติของเด็ก ครูจะต้องรู้จักกระตุ้นความต้องการของเด็กให้มาสัมพันธ์กับการอ่าน โดยชักนำ ให้อ่านมาก ๆ หรือช่วยผู้ใหญ่หาความรู้จากหนังสือ จะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของเด็ก ได้ดี

3. ประสบการณ์ของเด็ก เด็กที่มีฐานะทางบ้าน ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ จะทำให้ เด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาก ตรงกันข้ามเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมไม่ดีจะ ขาดประสบการณ์ในการอ่าน ดังนั้นครูจะต้องสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้นักเรียนมีประสบการณ์ จะช่วยเด็กอ่านอย่างเข้าใจและมีความหมายยิ่งขึ้น

4. ความสามารถในการรับรู้ของเด็ก เด็กมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกันตามสติปัญญา ประสบการณ์ และการเรียนรู้ บางคนรับรู้ได้เร็ว จำได้ดี ทำให้มีประสบการณ์มาก ดังนั้นครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน จึงจะสามารถแก้ไข ปรับปรุงและส่งเสริมให้เด็กสร้างวิธีการรับรู้ได้ดีขึ้น

การพัฒนาทักษะการอ่าน

นักวิจัยและนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนี้
กรณีการ์ พวงเกษม (2525:73) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. จัดหาหนังสือที่เกิดประโยชน์ให้แก่เด็ก และพิจารณาความเหมาะสมของภาพหรือข้อความให้มีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก

2. จัดให้นักเรียนเข้าอ่านหนังสือในห้องสมุดในแต่ละวัน เป็นระยะเวลาสั้นๆ ประมาณวันละ 10 - 20 นาที เมื่ออ่านแล้วให้เด็กนำมาเล่าเป็นกลุ่ม

3. ใช้เครื่องประกอบการอ่าน เช่น อ่านข้อความในฟิล์ม อ่านข้อความในแผ่นภูมิ

4. จัดเกมการอ่าน

ประทีน มหาจันทร์ (2530: 132) ได้เสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. พยายามให้เด็กได้มีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำใหม่ๆ ถ้าเด็กไม่มีประสบการณ์เพียงพอเกี่ยวกับคำใหม่ ครูอธิบายให้เด็กเข้าใจ

2. แนะนำให้เด็กได้รู้จักวิธีหาความหมายของคำ จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น จากพจนานุกรม

3. ครูไม่ควรลงโทษ เมื่อเด็กประสบความล้มเหลวในการอ่าน

ประภา สุจินัย (2535: 135-136) ได้กล่าวถึงแนวทางในการอ่านโดยสรุปว่า

ครูต้องลดบทบาท และให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น รวมทั้งแนะนำหนังสือ ให้ศึกษาค้นคว้าเพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่านหนังสือ และส่งเสริมการทำงานด้วยทักษะการอ่านให้ได้ผลที่มีคุณค่า เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาการอ่าน ครูต้องเป็นผู้ส่งเสริมนักเรียนให้ใฝ่ใจในการอ่าน โดยค้นหาเทคนิครูปแบบวิธีการ มาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ได้ประสบการณ์ตรง พร้อมทั้งจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาการอ่าน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและศักยภาพของเด็ก เพื่อผลแห่งความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการอ่าน นั่นคือ อ่านได้อย่างเข้าใจและเกิดความรู้ที่ยั่งยืนการพัฒนารูปแบบการสอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางด้านภาษาสามารถนำมาใช้

ประโยชน์ในการพัฒนาการอ่านออกเสียงของนักเรียนได้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ใช้ภาษาที่สอง ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ด้านภาษาในเรื่องที่ฝึกคิดขึ้นในทุกระดับชั้น สามารถอ่านคำได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นข้อยืนยันได้ว่ารูปแบบการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารเกี่ยวกับทักษะการเขียนสะกดคำ

ความหมายและความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

ได้มีนักวิชาการ การศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

บันลือ พลฤกษ์วัน (2522: 15) ให้ความหมายการเขียนสะกดคำว่า หมายถึง การสอนให้เด็กรู้จักหลักเกณฑ์ของการเรียงลำดับอักษรภายในคำหนึ่ง ๆ เพื่อจะได้ออกเสียงได้อย่างชัดเจน และเขียนคำนั้นได้อย่างถูกต้อง

ยุพิน อินทะยะ (2525: 11) ได้สรุปว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเรียงลำดับอักษรให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและตามพจนานุกรม สามารถออกเสียงนั้นได้ถูกต้องมีความหมายสื่อสารกันได้

จันทน์ โพธิ์เที่ยง (2538: 11) มีความเห็นว่า การสะกดคำ หมายถึง การสอนให้นักเรียนรู้จักกฎเกณฑ์ในการเรียงลำดับอักษรหรือการเรียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาเพื่อจะได้ออกเสียงชัดเจน เขียนคำได้ถูกต้องและมีความหมาย สามารถสื่อสารกันได้

จากความหมายของการสะกดคำที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การสะกดคำเป็นความสามารถในการเขียนเรียงลำดับอักษร คือ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และตัวการันต์ให้ถูกต้องตามหลักภาษาและตรงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ฉบับปรับปรุง 2538) สามารถนำไปใช้สื่อความหมายในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง

ปัญหาการเขียนสะกดคำภาษาไทย

ศรียา และประภัสสร นิยมธรรม (2520: 7-8) ให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเขียนสะกดคำผิดและได้เสนอแนะการฝึกสะกดคำ ดังนี้

1. สะกดคำผิดเพราะความเลินเล่อ

1.1 เด็กที่เขียนเลินเล่อและอ่านไม่เก่ง ครูควรฝึกด้านการอ่านให้ก่อน แล้วจึงฝึกเขียน โดยให้เขียนสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน

1.2 เล่นเล่แต่อ่านเก่ง ครูต้องให้เด็กเข้าใจว่าการสื่อความคิดจะมีประสิทธิภาพดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความถูกต้องในการเขียนตัวสะกดคำด้วย

2. สะกดผิดเพราะไม่ชอบอ่าน เด็กที่ไม่ชอบอ่านมักจะขาดการสังเกต ขาดประสบการณ์ ควรแก้ไขด้วยการหาหนังสือดี ๆ ที่นอกเหนือจากตำราเรียนมาให้อ่าน หรือฝึกให้ใช้พจนานุกรมเมื่อสงสัยเรื่องการสะกดคำ

3. สะกดผิดเพราะแยกเสียงไม่ดี อาจมีความบกพร่องทางการฟัง ควรแก้ไขด้วยการเน้นทักษะการฟัง

4. สะกดผิดเพราะส่ายตาไม่ดี เนื่องจากเป็นคำที่คล้ายคลึงกัน เช่น กาน กานต์ ควรแก้ไขด้วยการฝึกจำแนกคำ ฝึกสังเกตตัวสะกดอย่างละเอียด ถ้าไม่ดีขึ้นอาจให้ฝึกโดยวิธีนี้วางหรือสัมผัสไปตามอักษร จนกระทั่งจำตัวสะกดได้ นอกจากนั้นควรฝึกเพิ่มเติมโดยให้ฝึกการเขียนสะกดคำในรูปประโยค เพื่ออธิบายความหมายหรือการให้เขียนเล่าเรื่อง และเมื่อนักเรียนมีทักษะพอสมควรแล้ว ก็อาจจะลดขั้นตอนแรกคือ ให้เขียนสะกดคำโดยไม่ต้องใช้การสัมผัส แต่ใช้มองด้วยส่ายตาเกินความเคยชินที่เพียงพอ

5. สะกดผิดเพราะขาดหลักเกณฑ์ของภาษาที่ถูกต้อง จึงควรแก้ไขด้วยการอธิบายหลักเกณฑ์นั้นๆ ให้เข้าใจก่อนการเขียนสะกดคำยาก

กุหลาบ มลลิกมาส (2527: 1-5) ให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการสะกดคำผิดไว้ว่า การออกเสียงผิด ไม่เข้าใจความหมายของคำพ้องเสียงและหลักการประวิสรรชนีย์ทำให้เกิดปัญหาในการเขียนสะกดคำขึ้นได้

กรมสามัญศึกษา (2529 : 12-18) พบว่า เยาวชนมีปัญหาการเขียนและการใช้ภาษา เช่น ในการใช้วรรณยุกต์ คือใส่ผิดที่ ใช้รูปผิด โดยมีสาเหตุเกิดจากไม่ตั้งใจเขียนรีบร้อน เมื่อเขียนผิดครูไม่ทักท้วง ปัญหาสะกดคำไม่ถูกต้องเกิดจากขาดความรู้และไม่แม่นยำในเรื่องตัวสะกดและไม่มีพจนานุกรมใช้ บางครั้งใช้คำโดยไม่ทราบความหมาย หรืออ่านไม่ชัดทำให้เขียนผิดได้ มักสับสนในการใช้คำพ้องเสียง ขาดทักษะการเขียนโดยไม่คิดก่อนเขียน การออกเสียงวรรณยุกต์ผิดเป็นสาเหตุให้เขียนผิดได้เช่นกัน

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2538: 75) เสนอสาเหตุและยกตัวอย่างคำที่เขียนผิดไว้ว่า ได้พบการสะกดคำผิดจากผลงานของนักเรียนตามประเด็น ดังนี้

1. เขียนสะกดคำผิด เพราะ

1.1 เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด เช่น

สังเกต มักเขียนว่า สังเกต เพราะเทียบกับ สาเหตุ

ชนบัตร มักเขียนว่า ชนบดี เพราะเทียบกับ สมบัติ

1.2 ใช้วรรณยุกต์ผิด เพราะไม่เข้าใจหลักการผันวรรณยุกต์ของอักษรสูง อักษรต่ำ
โน้ต มักเขียนว่า โน๊ต

นะคะ มักเขียนว่า นะค๊ะ

1.3 เขียนตัวอักษรไม่ถูกต้อง เช่น

1.3.1 หัวบอด

1.3.2 รูปแบบอักษรไม่ถูกต้องทั้งสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์

1.4 สับสนในเรื่องการใช้ ร ล และ ควบกล้ำ เช่น

1.4.1 พุดไม่ชัดส่งผลให้เขียนตามเสียงพูดของตน เช่น

กอกกิ้ง จากคำว่า กลอกกลิ้ง

ค่องແ່ວ จากคำว่า คล่องແຄ່ວ

1.4.2 สับสนในเรื่อง ร และ ล ควบกล้ำ เช่น

แปลเปลี่ยน จากคำว่า แปรเปลี่ยน

กระทัตลัด จากคำว่า กะทัตรัด

1.4.3 สับสนในการใช้พยัญชนะต้น ร และ ล เช่น

ลาดหน้า จากคำว่า ราดหน้า

1.5 วางรูปสระหรือวรรณยุกต์ผิดตำแหน่ง เช่น

อ่อนช้อย ในคำว่า อ่อนช้อย

กับแก้ลม ในคำว่า กับแก้ลม

1.6 ใช้ตัวการันต์ผิด เช่น

อานิสงฆ์ ในคำว่า อานิสงส์

โทรศัพย์ ในคำว่า โทรศัพท์

1.7 เขียนคู่เพราะความเลินเล่อ เช่น

นายทองเหม็นจีความ จาก นายทองเหม็นจีควาย

สนุกสนาม จาก สนุกสนาน

จะเห็นได้ว่าการที่นักเรียนเขียนสะกดคำผิดนั้นเกิดจากสาเหตุหลายประการซึ่งครูผู้สอนควรนำปัญหาดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการหารูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาการเขียนสะกดคำของผู้เรียนได้ นักเรียนที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้น เขียนผิด เพราะพุดไม่ชัด พุดติดภาษาแม่ของตนเองจึงส่งผลให้การเขียนสะกดคำผิดไปด้วย

แนวทางการแก้ไขการเขียนสะกดคำ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนคำ จึงเป็นเรื่องที่ควรได้รับการสนใจเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะครูจะต้องสอนให้นักเรียนได้เข้าใจความหมายของคำ ฝึกการอ่านออกเสียง ที่ถูกต้องชัดเจน แล้วจึงไปสู่การฝึกทักษะการเขียนคำ ประเทิน มหาจันทร์ (2519: 65) ได้เสนอแนะวิธีการสอนเขียนคำไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1. ความหมายและการออกเสียง ครูควรให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำ มองดูคำ พร้อมกับออกเสียงคำนั้น และสามารถเขียนเป็นประโยค โดยใช้คำเหล่านั้นให้ถูกต้อง
2. การมองเห็นรูปคำ ครูให้นักเรียนเห็นรูปคำที่สะกด และส่วนประกอบต่าง ๆ แยกคำออกเป็นพยางค์ ออกเสียงคำนั้น ๆ เป็นพยางค์แล้วสะกดเป็นคำอีกครั้งหนึ่ง
3. การรำลึกถึงคำ ครูให้มองคำแล้วสะกดคำนั้น โดยไม่ต้องดูและตรวจทานดูว่าสะกดคำถูกต้องหรือไม่ ถ้าสะกดผิดให้นักเรียนย้อนกลับไปทำตามข้อที่ 1, 2 และ 3 อีกครั้งหนึ่ง
4. การเขียนคำ ครูให้นักเรียนเขียนคำนั้นให้ถูกต้องจากความจำ ใส่สระ วรรณยุกต์ให้ถูกต้อง แล้วตรวจสอบดูว่าเขียนคำเหล่านั้น ได้ถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่
5. การทบทวนให้เด็กเขียนคำ ครูทบทวนให้นักเรียนเขียนคำโดยไม่ต้องดูแบบ ถ้าเขียนถูกสามครั้งก็แสดงว่านักเรียนรู้จักคำนั้นแล้ว และจะช่วยให้ นักเรียนจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น โดยการให้นำคำนั้นไปใช้เขียนประโยค เขียนเรียงความ เป็นต้น

นอกจากนี้ D harwen (อังโน อนุชิต ประวัติสมบุรณ์, 2539: 12) ได้แนะแนวทางการสอนการเขียนคำด้วยวิธีเดียวกัน โดยสรุปได้ดังนี้

1. ฟัง และออกเสียงให้ถูกต้อง
2. ให้เทคนิคการจำแบบกระบวนกรช่วยจำอย่างมีระบบ (Memonic Aids)
3. ฝึกการสังเกตคำ จำภาพ และรูปคำ (Visual Memory) เพราะความสามารถในการเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง ขึ้นอยู่กับการจำสิ่งที่มองเห็นด้วย
4. เรียนรู้ความหมายของคำ และฝึกเขียนคำเข้าประโยค
5. เปรียบเทียบคำเป็นคู่

การสอนเขียนคำในระดับชั้นต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครู ซึ่ง ประภาศรี สีหอำไพ (2524: 349) เสนอแนะวิธีการสอนเขียนคำไว้ดังนี้ ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเขียนคำที่ถูกต้อง ต้องชักชวนให้นักเรียนจดจำการเขียนคำต่าง ๆ โดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว สอนให้อ่านและเขียนให้สัมพันธ์กันและแก้ไข เมื่อนักเรียนจำได้ดียิ่งขึ้น และบอกที่มาของคำนั้น ๆ เช่น คำนวน แปลงมาจาก คุณ จึงต้องใช้ ฌ สะกด โดยใช้วิธีแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อที่จะศึกษาคำที่เรียนมาแล้ว บอกเล่า แลกเปลี่ยนเก็บรวบรวมคำผิดจากแหล่งต่าง ๆ มาฝึก

แก้ไขให้ถูกต้อง จัดสอนคำที่สะกดคล้ายกันเป็นกลุ่ม เช่น รมย์ ภิรมย์ รื่นรมย์ แล้วนำมาแต่งเป็นประโยคซ้ำเพื่อความแม่นยำ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเขียนคำหรือการสอนเขียนสะกดคำ ครูสามารถใช้วิธีการ รูปแบบที่หลากหลาย และที่สำคัญตัวครูเองจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยที่ดี เป็นตัวอย่างในการใช้ภาษา ใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการอ่านและเขียนของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างได้ผล และมีประสบการณ์ การเรียนที่แปลก ๆ ออกไป จะทำให้นักเรียนสนใจเช่นเดียวกันกับการสอนการเขียนลักษณะของครูผู้สอนเอง ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลเอาใจใส่ทางด้านการเขียน ต้องหาโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่จะพัฒนาสมรรถภาพทางด้านการเขียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยอาจพัฒนาในรูปของการจัดการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง ครูสอนวิชาภาษาไทยเพียงคนเดียวคงไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาทักษะการเขียนได้ จึงต้องร่วมมือกับทุกฝ่าย ครูทุกวิชา ตัวนักเรียนเอง จึงจะสามารถพัฒนาทักษะทางด้านการเขียนได้

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การสอนเขียนหรือการสอนเขียนสะกดคำเป็นวิธีการช่วยให้เด็กรู้จักการเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และตัวการันต์ ได้อย่างถูกต้องได้เรียนรู้คำ ฝึกการออกเสียงคำที่ถูกต้อง รู้ความหมายของคำ สังเกตเปรียบเทียบคำที่เขียนผิดกับคำที่เขียนถูก โดยครูผู้สอนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดี เป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเขียนคำ จึงควรใช้วิธีการรูปแบบที่หลากหลาย โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกบ่อยๆ อย่างต่อเนื่อง จากกิจกรรม และรูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาการเขียนและบรรลุล่วงวัตถุประสงค์ได้ ด้านผู้เรียนเองต้องรู้จักสังเกต เอาใจใส่ หมั่นฝึกฝน และควรมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย จด ท่อง จำ คำศัพท์ใหม่ คำศัพท์พื้นฐาน คำยาก คำใหม่ในบทเรียน

ปัจจัยที่ช่วยให้เขียนคำได้ถูกต้อง

1. รู้ความหมายของคำ คำในภาษาไทยมีคำที่ออกเสียงตรงกันแต่เขียนสะกดต่างกัน จึงทำให้มีความหมายไม่เหมือนกันที่เรียกว่า คำพ้องเสียง ถ้ารู้ความหมายของคำ จะทำให้เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง เช่น พัน (ผูก) พันธุ์ (เกี่ยวข้อง) พันธุ์ (สืบทอด) ภัณฑ์ (สิ่งของ) พรรณ (ชนิด, ผิว, สี) โจทก์ (ผู้ฟ้อง, ผู้กล่าวหา) โจทย์ (คำถามในวิชาเลข) โจท (โพ้นทะเลความผิด) โจษ (เล่าลือ, พูด เชิงแซ่)

2. ไม่ใช่แนวเทียบผิด คำบางคำแม้จะมีเสียงเหมือนกันแต่ความหมายหรือรูปศัพท์
ตลอดจนที่มาต่างกัน จะใช้แนวเทียบเดียวกันไม่ได้ เช่น

อานิสงส์ มักเขียนผิดเป็น อานิสงษ์ เพราะไปเทียบกับคำ พระสงฆ์
ผาสูก มักเขียนผิดเป็น ผาสุข เพราะไปเทียบกับคำ ความสุข
แกงบวด มักเขียนผิดเป็น แกงบวช เพราะไปเทียบกับคำ บวชพระ

3. ต้องออกเสียงให้ถูกต้อง การออกเสียงไม่ถูกต้องไม่ชัดเจนทำให้เขียนผิด เช่น

หมหยักศก	มักเขียนผิดเป็น	หมหยักโสก
พรรณา	มักเขียนผิดเป็น	พรรนา
บังสุกุล	มักเขียนผิดเป็น	บังสกุล
ล่าลา	มักเขียนผิดเป็น	ร่าลา
กรวดน้ำ	มักเขียนผิดเป็น	กวदन้า
ประณีต	มักเขียนผิดเป็น	ปราณีต

4. แก้ไขประสบการณ์ที่ผิด ๆ ให้ถูกต้อง การเห็นคำที่เขียนผิดบ่อย ๆ เช่น เห็นจาก
สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น ถ้าเห็นบ่อย ๆ อาจทำให้เขียนผิดตามไปด้วย ก่อนจะเขียนคำจึงต้อง
ศึกษาให้ได้คำที่ถูกต้องเสียก่อน เช่น

ทิมายุโก	มักเขียนผิดเป็น	ทิมายุโก
อนุญาติ	มักเขียนผิดเป็น	อนุญาติ
โอกาส	มักเขียนผิดเป็น	โอกาศ
เกร็ดความรู้	มักเขียนผิดเป็น	เกล็ดความรู้
เกสร	มักเขียนผิดเป็น	เกษร

5. ต้องมีความรู้เรื่องหลักภาษา การเขียนหนังสือได้ถูกต้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้
หลักภาษาเพื่อเป็นหลักและแนวทางในการใช้ภาษา หลักภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการช่วย
ให้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

6. ต้องศึกษาและติดตามเรื่องการเขียนสะกดคำที่เป็นประกาศของสำนักงานรัฐมนตรี
เช่น ศึกษาหนังสือและเอกสารต่างๆ ของราชบัณฑิตยสถาน อันได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม
การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การกำหนดชื่อเมือง จังหวัด ประเทศ ทวีป ตลอดจนติดตาม
ประกาศการเขียนและอ่านคำของทางราชการอยู่เสมอ

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จะช่วยให้เขียนสะกดคำและใช้ภาษาได้ถูกต้อง

ทฤษฎีและหลักการสอนเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญ เพราะเป็นการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ทำให้คนปัจจุบันทราบความเป็นมาและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนสมัยก่อน ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองสืบทอดกันมาอย่างไร คนไทยจึงต้องพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทย เพื่อจะได้รักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติเอาไว้ รวมทั้งเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมด้วย เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่ยากและซับซ้อน ดังนั้น ในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน ครูควรคำนึงถึงหลักการสอน ดังนี้ (วรรณิ โสมประยูร, 2539: 168-170)

1. ตัวเด็ก ความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของเด็ก จะช่วยให้ครูวางแผนการสอน ตั้งจุดมุ่งหมาย และเลือกวิธีการใช้พัฒนาทักษะการเขียน ได้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล ภูมิหลังของเด็กที่จำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียน มีดังนี้

1.1 ความพร้อมของเด็ก การเขียนเป็นทักษะที่ยุ่งยากและซับซ้อน เพราะต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา และความคิด ดังนั้นเด็กจะพัฒนาการเขียนได้ดี จำเป็นต้องมีความพร้อมทางกายและสมอง ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะเรื่องสมองเพื่อหาวิธีปลูกฝังความพร้อมทางการเขียน โดยให้เด็กมีโอกาสนับนิ้วที่ใช้นิ้วกล้ามเนื้อตา สมองให้สัมพันธ์กัน นอกจากนี้ครูจะต้องรู้จักเตรียมความพร้อมของเด็กในแต่ละระดับชั้นอีกด้วย

1.2 ความสามารถในการถ่ายทอดและการรับรู้ของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และแสดงความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจแตกต่างกัน ครูจะต้องรู้และเข้าใจ ความสามารถของเด็กแต่ละคนจึงจะสามารถแก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะการเขียนให้เหมาะสมแต่ละคนได้

1.3 การเขียนเป็นความสามารถด้านสังเคราะห์ที่แสดงพฤติกรรมสร้างสรรค์ เพราะการเขียนเป็นการนำความรู้เกี่ยวกับคำหรือเนื้อเรื่อง และอื่น ๆ ที่ได้จากการฟังและอ่านมาผสมผสานเรียงลำดับเป็นความคิดใหม่ แล้วเขียนแสดงความคิดเหล่านั้นออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจผลงานที่เขียนจึงเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดี จะสามารถเขียนได้ดี เพราะการเขียนต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการเขียนซึ่งตามธรรมชาติเด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่แล้ว แต่จะมากน้อยต่างกันตามโอกาสที่ได้รับการฝึกฝน เนื่องจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้ดังกล่าว ครูจึงควรเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กทุกคน เมื่อทราบว่าเด็กคนใดมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาน้อยก็ควรหาวิธีปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็กมากขึ้นแล้ว การพัฒนาทักษะการเขียนก็จะดีได้ด้วย

1.4 ความสนใจและศรัทธาในตัวเด็ก โดยธรรมชาติเด็กจะสนใจสิ่งใกล้ตัวที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อตัวเขาเองก็คือ เขาต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย กิจกรรมนั้นไม่ควรยากเกินความสามารถที่เขาจะทำ ครูควรให้เด็กรู้ความก้าวหน้าในการทำงาน การได้รับคำชมเชยและอื่นๆ ถ้าครูรู้หลักความสนใจของเด็กๆ ในข้อนี้ก็จะทำให้เด็กเกิดความสนใจและศรัทธาต่องานเขียน ซึ่งจะช่วยให้พัฒนาทักษะการเขียนได้เป็นอย่างดี

2. ตัวครู ในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียน ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กพัฒนาทักษะการเขียนได้มากหรือน้อย ดังนั้นจึงควรกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวครูเองเพื่อเป็นหลักการในการพัฒนาทักษะการเขียนให้กับเด็กประถมศึกษา ดังนี้

2.1 ความรู้ตามหลักภาษาไทย ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับอักษร เครื่องหมายต่าง ๆ วรรคตอน การสะกดการันต์ วิธีเขียนและใช้คำ-ประโยค วิธีผูกประโยค รวมทั้งระดับภาษาและอื่น ๆ ซึ่งเป็นความรู้ตามหลักภาษาไทยที่ครูสามารถศึกษาได้จากตำราหลักภาษาทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับหลักภาษา เป็นสิ่งที่ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างดี เพราะเป็นความรู้พื้นฐานที่จะต้องรู้เข้าใจและนำไปใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะถ้าครูมีความรู้พื้นฐานทางหลักภาษาน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนาทักษะการเขียนย่อมต่ำตามไปด้วย

2.2 ความรู้เกี่ยวกับจุดหมาย การเขียนมีหลายแบบอย่างแตกต่างกัน การเขียนแต่ละแบบจึงมีจุดหมายหรือแนวคิดแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ การเขียนบันทึกก็มีจุดหมายเพื่อสรุปสาระสำคัญไว้สำหรับเตือนความจำผู้เขียน การเขียนจดหมายก็เพื่อเล่าเรื่องราวหรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อื่นรู้ การเขียนโฆษณาาก็เพื่อจูงใจให้เชื่อและปฏิบัติตามและอื่น ๆ ซึ่งครูจำเป็นต้องเข้าใจจุดหมายหรือแนวคิดของการเขียนแต่ละแบบ เพื่อจะได้ปลูกฝังแนวคิดนี้ให้กับเด็กด้วย นอกจากนี้จุดหมายสำคัญที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่ง คือ จุดหมายตามระดับของผู้อ่านทั้งในด้านวัยวุฒิ คุณวุฒิ และชาตวุฒิ เช่นการเขียนให้เด็กอ่านกับให้ผู้ใหญ่อ่าน ย่อมมีจุดหมายต่างกัน

2.3 เจตคติของครูที่มีต่อทักษะการเขียน ความคิด ความรู้สึก ความสนใจ และการเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ ในการเขียนของครูที่แสดงในขณะสอนจะทำให้เด็กพลอยรู้สึกหรือเกิดเจตคติตามไปด้วย ถ้าครูมีเจตคติที่ดีต่อการเขียน โดยพูดถึงคุณค่าและประโยชน์ของการเขียนที่มีต่อตนเอง ต่อคนอื่น และต่อสังคม เด็กก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการเขียนตามครูไปด้วย ทำให้เกิดความสนใจและศรัทธาที่จะเขียนเพิ่มขึ้น

เอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบโฟนิกส์

ความหมายของวิธีการสอนภาษาแบบโฟนิกส์

นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของวิธีโฟนิกส์ ดังนี้ โฟนิกส์เป็นระบบเสียงในภาษาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวพยัญชนะ เสียงสระ เป็นระบบที่นำมาใช้ในการสอนอ่านออกเสียงผู้เรียนจะสามารถออกเสียงได้ โดยสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างรูปและเสียงตัวอักษร (Golf, 1998: 138–141 อ้างใน จิรนนท์ เมฆวงษ์, 2547)

หน่วยงานด้านการศึกษารัฐฟลอริดา อธิบายเกี่ยวกับโฟนิกส์ว่า โฟนิกส์เป็นหลักการทางภาษาอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียงของตัวอักษรนั้น ๆ ผู้เรียนจะเรียนรู้ที่จะอ่านคำโดยการจำเสียง และรูปร่างของตัวอักษรนั้น ๆ เสียงและรูปร่างของตัวพยัญชนะและสระที่ประกอบกันขึ้นเป็นคำจึงเป็นสิ่งสำคัญ (Florida Department of Education. 1994: 4)

โฟนิกส์ เป็นระบบเสียงของตัวอักษรในภาษาซึ่งแต่ละตัวมีเสียงเฉพาะของตัวเอง การอ่านออกเสียงผู้เรียนจะต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียง และรูปร่างของตัวอักษรนั้น ๆ การออกเสียงมีกฎเกณฑ์ทางภาษาบ่งบอกชัดเจนว่าตัวอักษรแต่ละตัวจะมีเสียงใด และเมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ตัวอักษรนั้น ๆ จะมีเสียงใด (UK. Department of Education. 2004: Online)

โฟนิกส์ คือการเข้าใจเสียงที่ใช้ในแต่ละภาษา และถ่ายโยงเสียงสู่ตัวอักษร เพื่อให้สามารถอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้เรียนต้องฝึกฝนถ่ายโยงจากตัวอักษรสู่เสียง และเสียงสู่ตัวอักษรจนใช้ได้อย่างอัตโนมัติ (Brahmanand, 2006 : Online)

James&Patricia (1967: 75 อ้างใน จารุวรรณ สายสิงห์, 2546) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบโฟนิกส์ เป็นการประยุกต์วิชาที่ว่าด้วยเสียงของภาษา (Phonetics) เพื่อใช้ในการสอนอ่าน

John M.Hughes (1972: 2 อ้างใน จารุวรรณ สายสิงห์, 2546) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาแบบโฟนิกส์นั้นเป็นการสอนการอ่านตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษร เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างตัวอักษรต่าง ๆ และเสียงอ่านที่เกิดจากตัวอักษรนั้น ๆ

Rayner and others (2002: 86 อ้างใน จารุวรรณ สายสิงห์, 2546) ให้ความหมายของการสอนแบบโฟนิกส์ว่า เป็นรูปแบบการเรียนภาษาโดยการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียงซึ่งมีหน่วยเสียงย่อยต่าง ๆ ผู้เรียนได้รับการสอนให้เรียนรู้การใช้ความรู้เกี่ยวกับเสียงของพยัญชนะและสระเหล่านี้เพื่ออ่านออกเสียงคำต่าง ๆ

วิธีการสอนภาษาแบบโฟนิกส์ (Phonics Instruction) คือ รูปแบบการเรียนภาษาโดยการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตัวอักษรและเสียงของตัวอักษรซึ่งมีหน่วยเสียงที่สัมพันธ์กัน (Rayner and others, 2004)เป็นแนวทางหนึ่งในการสอนการอ่านออกเสียงและการสะกดคำ โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและสัญลักษณ์ของเสียง มักใช้ในการสอนระดับเบื้องต้นหรือระดับ

ประถมศึกษา (Harris & Hodges, 1995: 186 cited in Jannuzzi, 1997) รูปแบบการสอนภาษาแบบ โฟนิกส์นั้นมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ Analytic Phonics และ Synthetic Phonics โดยการสอนแบบ วิเคราะห์เสียง หรือ Analytic Phonics นั้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษร ผ่านการมองเสียงในส่วนต่าง ๆ ของคำนั้น ๆ เช่น การสอนอักษรคู่ที่ออกเสียงเดียวกันอย่างเช่น /sh/ โดยการเปรียบเทียบคำว่า “shell” และ “dash” (Bloomfield and Barhnart อ้างใน Vacca and others, 1995: 50) ส่วน Kerry Hempenstall (2002) แห่ง Department of Psychology and Disability Studies, Royal Melbourne Institute of Technology (อ้างใน จารุวรรณ สายสิงห์, 2546) กล่าวสอดคล้องกันว่า การสอนแบบ Analytic หรือ Implicit Phonics นั้น เป็นการจำแนกแยกย่อยคำ ไปสู่หน่วยย่อยของคำนั้นๆ (จำเป็นเมื่อผู้เรียนไม่สามารถอ่านคำนั้นได้) โดยหวังว่าผู้เรียนจะซึมซับ โครงสร้างของคำเหล่านั้นจากการเปรียบเทียบเสียงที่คล้ายคลึงกัน ส่วนการสอนแบบ Synthetic Phonics หรือ Explicit Phonics นั้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การออกเสียงจากการสร้างคำ (Buildingup) ของตัวอักษรแต่ละตัวที่นำมาประสมกัน ผู้สอนแสดงให้ผู้เรียนในระดับต้นทราบว่า ตัวอักษร หนึ่งๆ แทนด้วยเสียงใดบ้าง เช่น “c” อาจอ่านออกเสียง /k / ได้ในคำว่า “cat” (Vacca and Others, 1995: 50 อ้างใน จารุวรรณ สายสิงห์, 2546) การเรียนการสอนแบบโฟนิกส์ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ลักษณะของเสียงและตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ของเสียงแต่ละเสียง ก่อนการอ่านจริงในบริบทของ ภาษาเขียนและยังส่งเสริมให้เกิดความตระหนักถึงความแตกต่างของเสียงต่างๆ ของคำ (Bloomfield and Barhnart อ้างใน Vacca, J.A & others, 1995: 50) เป็นการแก้ปัญหาการอ่านเบื้องต้นก่อนจะ ก้าวผ่านไปเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

สรุปได้ว่า โฟนิกส์เป็นเรื่องของเสียง เพราะคำว่า Phonics มาจากคำว่า Phone ที่แปลว่า เสียง แต่ในที่นี้โฟนิกส์ หมายถึงเสียงในภาษา ซึ่งเน้นที่เสียงของตัว พยัญชนะ และสระ พยัญชนะ และสระแต่ละตัวมีเสียงเฉพาะผู้เรียนจะต้องเปล่งเสียงพยัญชนะและสระให้ถูกต้อง

ความเป็นมาของวิธีการสอนแบบโฟนิกส์

การเรียนการสอนแบบโฟนิกส์ได้สอนและพัฒนามาตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 เนื่องจาก ความซับซ้อนของตัวภาษา มีการตั้งตำรามากมายเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์ ได้รับการพิมพ์ขึ้นมาเพื่อช่วยในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หนึ่งในตำราเหล่านี้ที่ได้รับความนิยม มากนั้น คือ McGuffey's Eclectic First Reader for Young Children ซึ่งถูกนำไปใช้จากปี 1830s จนถึง 1920s Handcock & Wingert, (1996) แต่บางครั้งผู้สอนอาจใช้ท่องจำ (Kill and Drill) มากเกินไป ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และบางครั้งการฝึกอ่านคำโดด ๆ หรือ การถอดรหัสคำเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ผู้เรียนขาดทักษะและประสบการณ์ในการอ่านคำใน

บริบทของสื่อจริง (เรื่องสั้น บทความ นิทาน เป็นต้น) ทำให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์อ่านสื่อของจริงและจินตนาการต่อเรื่องราวต่าง ๆ หลังจากนั้นโรงเรียนต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาได้หันมานิยมวิธีการสอนแบบ “Look-and-Say” โดย Scott Foresman ได้ตีพิมพ์หนังสือชุด “Dick and Jane” ขึ้นเพื่อใช้สอนการอ่าน โดยการเรียนรู้คำแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน (Handcock&Wingert, (1996)

“Look-and-Say” เป็นวิธีการสอนอ่านที่เน้นการจดจำคำ (Memoration of sight words) เป็นคำ ๆ ไปจากคำที่กำหนดให้ แต่ผู้เรียนไม่ได้รับการสอนเกี่ยวกับเสียงหรือสัญลักษณ์ของเสียงของตัวสะกดต่าง ๆ ที่ท่องจำ (Krashen, 2000 อ้างใน จารูวรรณ สายสิงห์, 2546)

อย่างไรก็ตามต่อมา ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 นั้น 25% ของเด็กในสหรัฐอเมริกาไม่สามารถอ่านและเขียนในระดับง่าย ๆ ได้ และจากการทดสอบด้วยระบบการวัดคะแนนมาตรฐานแบบใหม่ พบว่าเด็กนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับเปอร์เซ็นต์ความสามารถในการอ่านเทียบเท่าเพียงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากนั้นความนิยมในวิธีการสอนแบบ Look - and - Say จึงค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลง ในปี ค.ศ. 1955 วิธีการสอนแบบโฟนิกส์กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งแต่มีการปรับปรุงวิธีการสอนให้เข้มข้นขึ้น โดยการใช้การสอนที่เป็นระบบแบบแผนมากขึ้น (Systematic Phonics instruction or Teacher direct) นอกจากนั้นการสอนการอ่านกลายเป็นเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจ เกิดสถาบันอบรมผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน โรงเรียนมากมายจ้างครูผู้ช่วยมาสอนเสริมการอ่าน แต่ต่อมาในปี ค.ศ. 1980 ได้มีผู้ริเริ่มนำวิธีการสอนใหม่เข้ามา คือ การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Approach) และมีผู้สนับสนุนการสอนแนวนี้อย่างมากมาเนื่องจากพวกเขารู้สึกอึดอัดกับสอนแบบพูดตามแบบซ้ำ ๆ บางคนก็กล่าวว่าการสอนแบบโฟนิกส์เป็นเพียงการฟื้นฟูการสอนแบบ Look - and-Say อย่างไรก็ตาม ยังคงมีครูรุ่นเก่า ๆ และสถาบันการอบรมครูหลายแห่งยังยอมรับการสอนแบบโฟนิกส์อยู่ แม้ว่าครูรุ่นใหม่จะเห็นด้วยและสนับสนุนการสอนภาษาแบบองค์รวม หนังสือเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษาแบบโฟนิกส์เริ่มหายาก ครูรุ่นใหม่ ๆ ก็ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการสอนแบบโฟนิกส์ แต่ไม่นานนักปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการอ่านก็เริ่มขึ้นอีกครั้ง ในประเทศสหรัฐอเมริกาการอ่านกลายเป็นสงคราม เกิดการถกเถียงเกี่ยวกับเรื่องนี้ในวงกว้างไม่เฉพาะวงการศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงวงการเมืองและศาสนา เนื่องจากความไม่สมหวังของเด็ก ๆ ไม่มีพัฒนาการด้านทักษะทางภาษาต่างๆเพียงพอ พ่อแม่ต่างเห็นว่า ทักษะการสะกดคำค่อยลงอย่างมากโดยเห็นได้ชัดจากคะแนนจากการทดสอบข้อสอบมาตรฐานของรัฐ ดังนั้นพวกเขาจึงหันกลับมาใช้การสอนแบบเก่า คือ การสอนแบบโฟนิกส์ ทำให้ธุรกิจการขายหนังสือโฟนิกส์และโรงเรียนสอนโฟนิกส์เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง รัฐแคลิฟอร์เนียถึงกับประกาศให้ต้องมีการสอนโฟนิกส์ในโรงเรียน จากนั้นรัฐอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกาจึงทำตาม (Wilson, 2000 อ้างใน จารูวรรณ สายสิงห์, 2546: 38)

หลักการของวิธีโฟนิกส์

วิธีโฟนิกส์ซึ่งใช้ในการสอนอ่านเขียน มีหลักการในการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียน โดยเริ่มต้นด้วยการสอนให้นักเรียนรู้จักแยกแยะหน่วยเสียงหรืออครหัทเสียง ซึ่งมีทั้งหมด 42 เสียง (Phonemic awareness/decoding) ก่อนที่จะอ่านเป็นคำ และเมื่อเอาหน่วยเสียงมาเชื่อมกับตัวอักษร (letter sound correspondence หรือ phonics) นักเรียนก็สามารถที่จะอ่านเป็นคำได้ง่ายดาย และชัดถ้อยชัดคำ การสอนด้วยวิธีโฟนิกส์ต้องสอนอย่างเป็นระบบ เป็นลำดับตามขั้นตอน ไม่ควรสอนแทรกไปกับบทอ่านหรือบทสนทนา ผลสรุปนี้ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยทางด้านการเรียนรู้ทางด้านการสมอง (brain – based learning /neuron –scientific research) ของมหาวิทยาลัยเยล ที่ได้จากการทำการสแกนสมองของผู้เรียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการของโฟนิกส์ และวิธีการเดิม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สรุปว่า วิธีการสอนโฟนิกส์ในรูปแบบดังกล่าว ช่วยกระตุ้นเซลล์สมองทำให้สมองมีการสร้างเส้นใยสมองใหม่ และใยสมองเดิมแตกตัวมีผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษสูง เมื่อเปรียบเทียบกับการสอนด้วยวิธีอื่น (อินทรา ศรีประสิทธิ์, 2007: Online)

การสอนด้วยวิธีแบบโฟนิกส์ ที่นำผังใยแมงมุม (Web) และรูปภาพมาใช้ร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน่วยพื้นฐานของเสียง (Phonemic Awareness) รู้กลวิธีการอครหัทของคำศัพท์ที่ผู้เรียนไม่เคยพบมาก่อนได้ดี เนื่องจากการสอนแบบโฟนิกส์มีหลักการสอนที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ของเสียง ซึ่งมีหน่วยเสียงย่อยต่าง ๆ กัน เมื่อผู้เรียนได้รับการสอน ให้เรียนรู้การใช้ความรู้เกี่ยวกับเสียงของพยัญชนะและสระก็จะสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น (Hughes, 1972, cited in rayner and others, 2002: 86) นอกจากนี้การนำผังใยแมงมุม ซึ่งเป็นผังแสดงความสัมพันธ์ของคำที่มีเสียงสระและตัวสะกดเหมือนกัน แต่พยัญชนะต้นต่างกันมาใช้ ในขั้นนำเสนอและขั้นฝึกปฏิบัติ จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนแยกแยะองค์ประกอบของคำศัพท์ ทำให้ผู้เรียนแยกแยะ เสียงพยัญชนะ สระ และตัวสะกดได้ง่ายขึ้น และในขั้นการผสมเสียงสระ และพยัญชนะเป็นคำนั้นการใช้รูปภาพในการสอนความหมายของคำศัพท์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ดังสุภาวดีจินนบทหนึ่งกล่าวว่า “ภาพหนึ่งภาพมีค่าเท่ากับคำพูดหนึ่งพันคำ” ซึ่งสอดคล้องกับไมตรี บุญเคลือบ (2531: 73-74) กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจำของคน ทำการทดลองโดยให้ถ้อยคำประโยคและภาพ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ใช้ในการจำ ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างได้ใช้ในการจำผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถจำประโยคได้ 88% ที่เป็นถ้อยคำจำได้ 60% ที่เป็นรูปภาพจำได้ 98% จึงสรุปได้ว่าการจำที่เป็นรูปภาพได้ผลดีกว่าการจำที่เป็นถ้อยคำและประโยค

การนำเสนอด้วยวิธีดังกล่าว ช่วยให้ผู้เรียนฝึกคาดเดาความหมาย โดยอาศัยตัวบ่งชี้ ซึ่งก็คือรูปภาพและเมื่อผู้เรียนอ่านคำที่มีเสียงคล้องจองกันตลอดจนได้เห็นคำที่อ่านซ้ำๆ จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ระบบเสียงและสัญลักษณ์ทางภาษา (Graph phonetic) และผู้เรียนจะเรียนรู้ว่าตัวอักษรและเสียงที่ปรากฏเมื่อประกอบกันแล้วเป็นสิ่งที่มีความหมาย ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้ระบบเสียงและความหมาย (Butler, 1984 อ้างใน นฤมล วุฒิปรีชา, 2540: 6)

กล่าวโดยสรุป วิธีการโฟนิक्सนั้นสัมพันธ์กับทักษะในการเรียนภาษาทุกทักษะ ไม่ว่าจะเป็น ฟัง พูด อ่าน เขียน และสะกดคำ ซึ่งเมื่อผู้เรียนแยกแยะหน่วยเสียงเป็น จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเวลา ฟังเจ้าของภาษาพูด (listening) เมื่อเข้าใจก็สามารถโต้ตอบได้ (Speaking) และเมื่อผู้เรียนพบคำใหม่ ก็ให้หลักแยกแยะหน่วยเสียงอ่านได้ (reading) ซึ่งเมื่อผู้เรียนอ่านได้ก็จะสามารถเขียนคำตามที่อ่านได้ (Spelling และ writing)

เอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบองค์รวม

ความเป็นมาและแนวคิดของการสอนภาษาแบบองค์รวม

จากการศึกษาเรื่องการสอนภาษาแบบองค์รวมได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ อารี สันหลวี (2550: 4) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบองค์รวมหมายถึงการสอนภาษาที่เป็นไปตามธรรมชาติเน้นสื่อที่มีความหมายผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมช่วยให้เข้าใจสื่อที่อ่านได้รวดเร็วขึ้นการสอนจะไม่แยกสอนส่วนย่อยของภาษาทีละส่วน แต่เน้นให้เข้าใจในภาพรวมก่อนแล้วจึงเรียนรู้ด้านโครงสร้างภาษาภายหลัง ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ภาษาของตนเองอย่างอิสระผู้สอนต้องยอมรับความแตกต่างด้านการออกเสียงที่เป็นสำเนียงภาษาถิ่น (Dialects) ในเบื้องต้นแล้วจึงพัฒนาให้ถูกต้องในโอกาสต่อไปการสอนภาษาแบบองค์รวมจะเน้นการนำรวมวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ดีมาเป็นสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางภาษาที่หลากหลายสามารถนำไปเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาแบบองค์รวมจึงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยึดหลักการประชาธิปไตยในชั้นเรียน คำว่าภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) เป็นคำที่พบครั้งแรกในหนังสือภาพของเด็กที่เขียนโดย John Amos Comenius ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 17 (Goodman, 1970 อ้างใน อารี สันหลวี, 2550) เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ เต็มไปด้วยรูปภาพชื่อและคำอธิบายของสิ่งเหล่านั้นความหมายของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมมีลักษณะเด่นคือ ผู้สอนคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้แบบเด็กๆซึ่งComeniusเชื่อว่าผู้เรียนสามารถค้นพบข้อมูลใหม่ๆ ได้ด้วยการนำเสนอสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยในชีวิตอยู่แล้วผู้เรียนจะเข้าใจสิ่งของที่เป็นรูปธรรมได้โดยการใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนนักศึกษาในช่วงระหว่าง

คริสต์ศตวรรษที่ 17-20 ได้ระบุว่าหลักการของการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวมในยุคนี้ คล้ายกันกับแนวทางของ Comenius ที่กล่าวว่าความรู้จะเกิดอย่างพรั่งพรูจากกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาภาษาพูดภาษาเขียน ซึ่งครูจะเห็นได้ชัดเจนว่าเด็ก ๆ นั้นอาศัยภาษาเป็นสื่อในการแก้ปัญหา ต่างๆอย่างมีความหมายในกระบวนการเรียนรู้ทุกๆไปของเด็กในโรงเรียนต่อมา Dorothy Watson (1978 อ้างใน อารี สันหลวี, 2550) และคณะในเมืองโคลัมเบียรัฐมิสซูรี ได้ก่อตั้งกลุ่มครูกลุ่มแรก มีชื่อว่ากลุ่มครูประยุกต์ใช้แนวภาษาธรรมชาติ (Teacher Applying Whole Language หรือ TAWL) ร่วมมือกันปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนเข้าสู่ภาษาธรรมชาติหรือที่เรียกกันต่อมาภายหลังว่า แนวการสอนภาษาแบบองค์รวม

ในปี 1980 มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการเรียนการสอนแนวภาษาธรรมชาติเพื่อนำแนวทางนี้ไปใช้ในชั้นเรียน Watson (1989) ได้แสดงความเห็นต่อแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม ว่าเป็นวิธีการที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการทดลองและค้นคว้าหาความรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้แสดงทักษะของตนเองซึ่งแสดงถึงบทบาทและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอันเนื่องมาจากการทำงานร่วมกันผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยมีเนื้อหาบทเรียนเป็นสื่อมีผู้ให้คำจำกัดความกว้าง ๆ ของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมไว้ดังนี้ เช่น Weaver (1994) กล่าวว่า

1. การเรียนรู้เป็นพัฒนาการผู้เรียนส่วนใหญ่จะเรียนรู้ทักษะในระหว่างการพัฒนาทางด้านความรู้ความจำแต่ไม่สามารถเรียนรู้สิ่งที่เป็นลำดับขั้นที่ชี้เฉพาะลงไป
2. การเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อมีการใช้สถานการณ์จริงกับบทเรียนนั้นๆ
3. การอ่านและการเขียนจะพัฒนาได้สูงสุดในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับการฟังและการพูด
4. ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านได้แก่การฟังพูดอ่านและเขียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อมีการเรียนรู้การอ่านก็ต้องมีการพัฒนาไปสู่การเรียนรู้การพูดการเขียนและการฟังด้วยเสมอ ส่วน Goodman (1991 : online) ได้อธิบายว่าแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเป็นวิธีการเรียนที่มุ่งเน้นการเรียนโดยใช้ความคิดรวบยอดไปสู่องค์ประกอบย่อย (Top-to-Bottom) กล่าวคือเป็นการเรียนรู้ภาษาที่ไม่แบ่งแยกภาษาออกเป็นหน่วยๆภาษาถูกสอนในบริบทที่เป็นจริงและเป็นธรรมชาติดังนั้นการเรียนรู้ภาษาจึงง่ายน่าสนใจและมีส่วนสัมพันธ์กับผู้เรียนแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเป็นแนวการสอนที่เกิดจากข้อสันนิษฐานว่านักเรียนจะเรียนรู้ได้อย่างไร Goodman ยังได้เขียนหนังสือชื่อ Whole Language Catalog เพื่อนำเสนอแนวคิดและแนวทางการเรียนรู้ของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมไว้ดังนี้

1. เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยได้รับการแนะนำช่วยเหลือจากครูแต่ไม่ใช่ถูกควบคุม และครูเป็นผู้เรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมกับผู้เรียน
2. การเรียนรู้ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นควบคู่ไปกับทักษะทางสังคม
3. ทุกสิ่งเป็นการเรียนรู้แม้ว่าจะเป็นเพียงสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่อยู่ภายใต้โครงร่างที่มีความหมายต่อผู้เรียนทั้งหมด โดยผู้เรียนจะซึมซับประสบการณ์นั้นๆ ไว้
4. การเรียนรู้เป็นผลของกระบวนการทางสติปัญญาที่น่าจะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากครูและเพื่อน ๆ ร่วมกัน
5. การกล่าวทคตลงกล้าเสี่ยงอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นบ้างแต่ให้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้เพื่อสร้างความมั่นใจและกำลังใจ
6. ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในการเรียนรู้และมีระดับการพัฒนาได้ไม่เท่ากัน แต่ละคนมีวิถีทางของตนเองดังนั้นจึงไม่มีคำว่า “ความล้มเหลว” เกิดขึ้น
7. ความสามารถที่จะเข้าใจประยุกต์นำความรู้ไปใช้และสามารถคิดได้อย่างผู้รู้เป็นรากฐานในการเรียนรู้เช่นเดียวกับการความสามารถในการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการทำงานหรือในสถานการณ์ต่าง ๆ

Huerta-Macias (1993) ได้เสนอทัศนะว่าแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมสามารถนำไปใช้กับนักศึกษาระดับสูงได้ด้วยโดยผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาและการทำงานของภาษาถึงแม้ว่าผู้เรียนเหล่านั้นจะไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้แต่นักศึกษาระดับสูงมีการพัฒนาความรู้ทางโลกคือเป็นผู้มีประสบการณ์สามารถพัฒนาการพูดการอ่านและการเขียนได้รวมถึงการสร้างความคิดรวบยอดของตนเองว่าอะไรคือการรู้หนังสือจะเรียนรู้ทำไมและจะเรียนรู้ได้อย่างไร Huerta-Macias ได้เสนอขั้นตอนในการสอนภาษาโดยใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมไว้ดังนี้

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งปันทัศนะและข้อคิดเห็นในหัวข้อที่เรียน โดยเน้นความสำคัญของหน้าที่ทางภาษาและบริบททางภาษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าภาษาเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่เป้าหมายและความต้องการในการดำเนินชีวิต

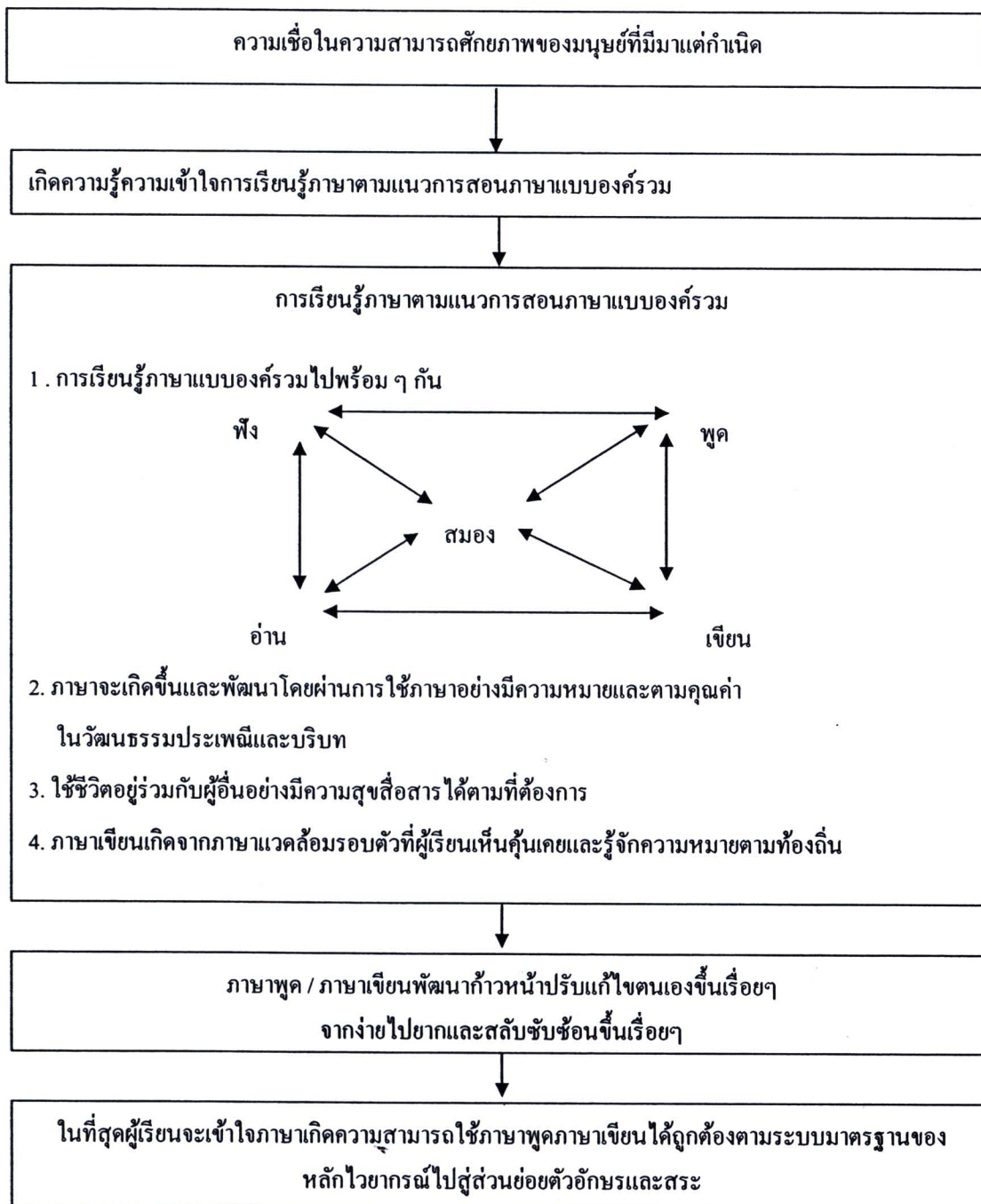
2. ผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการพูดและการเขียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางภาษาโดยใช้วิธีการซึ่งสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตจริง

คณะนักวิจัยของมูลนิธิไทย-อิสราเอลในพระราชูปถัมภ์และสถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้นำปรัชญาแนวคิดของแนวการสอนภาษาองค์รวมไปใช้ในการเรียนการสอนจริงในโรงเรียนในประเทศไทย

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2536 โดยเชื่อว่าการรู้ภาษาเกิดจากการที่ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ในทุกด้านทั้งจากการเห็นการฟังการอ่านภาษาเขียนในหนังสือการแปลความหมายจากการเรียนรู้และเข้าใจภาษาที่เกี่ยวข้องกับคำพูดที่ได้เก็บข้อมูลไว้ในสมองแล้วพัฒนาภาษาไปพร้อมๆกับการเรียนรู้โลกรอบตัวจนสามารถสรุปแนวทางการเรียนรู้และพัฒนาภาษาของผู้เรียนเป็นกระบวนการวางแผนผังต่อไปนี้

แผนผังการเรียนรู้และพัฒนาภาษาของผู้เรียนโดยใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวม

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, อ้างในภัทรกมล รักสงวน, 2546)

แผนภาพ 2 การเรียนรู้และพัฒนาภาษาของผู้เรียน โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวม

ทฤษฎีของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม

แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเป็นแนวการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีหลายทฤษฎีรวมกันคือทฤษฎีจิตวิทยาภาษาศาสตร์ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้และทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมในส่วนของทฤษฎีจิตวิทยาภาษาศาสตร์ได้กล่าวถึงแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมว่าเป็นแนวการสอนที่มีองค์ประกอบจากการนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาบทเรียน ดังนั้นการเรียนจะมีความหมายต่อผู้เรียนในขอบเขตของประสบการณ์เดิมและภาษาที่ผู้เรียนรู้จักทางด้านทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้อธิบายว่าทักษะเกิดจากการเรียนรู้ตั้งแต่เด็กและจะมีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอนทั้งทางกายสังคมอารมณ์และสติปัญญาผู้สอนต้องตระหนักว่าผู้เรียนแต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งรูปแบบพัฒนาการความสนใจความสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับบุคคลอื่นและการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังนั้นผู้สอนที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับด้านทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมมีแนวคิดที่ว่าผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กันก็ต่อเมื่อได้อยู่ในสังคมแวดล้อมเดียวกันการพูดคุยและการเล่นบทบาทสมมติเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นสังคมแวดล้อมนี้จะส่งเสริมให้การติดต่อสื่อสารมีความหมายต่อตัวผู้เรียนนอกจากนี้การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์สถานการณ์ทางสังคมหรือเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนหรือกลุ่มย่อยในสถานการณ์การเรียนในชั้นเรียนแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเป็นแนวการสอนที่ยึดหลักแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) โดยใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนมากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลอยากแสดงออกทางภาษาหรือการทดลองใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองทั้งการฟังการพูดการอ่านและการเขียนกิจกรรมดังกล่าวได้แก่การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อการโต้ตอบในการฟังการอภิปรายร่วมกันการแสดงความคิดเห็นการอ่านและเขียนเรื่องราวตลอดจนการทำงานร่วมกันนอกจากการยึดแนวการสอนเพื่อการสื่อสารแล้วแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมยังยึดแนวการสอนแบบธรรมชาติ (The Natural Approach) โดยที่จะเน้นการให้ปัจจัยป้อนที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ (Comprehensible Input) กับกระบวนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียนซึ่งทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ภาษายิ่งไปกว่านั้นแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมยังยึดแนวการสอนภาษาแบบอรรถฐาน (The Genre-Based Approach) ซึ่งแนวการสอนนี้ยึดแนวหลักการเดียวกันกับทฤษฎีการสอนภาษาเชิงระบบ (Systematic Linguistic Theory) ของHalliday (1978) ซึ่งเป็นทฤษฎีการสอนที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์

หลักการสำคัญของแนวการสอนภาษาแบบบูรณาการจะอ้างอิงหลักการสำคัญของทฤษฎีการสอนภาษาเชิงระบบดังต่อไปนี้

1. ภาษาและความหมาย (Language and Meaning) หมายถึง ภาษาต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน แม้จะมีความแตกต่างกันแต่ก็มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันเกือบทุกภาษาคือการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารการที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อใช้อย่างมีความหมายกล่าวคือผู้สื่อสารทั้งฝ่ายส่งสารและรับสารสามารถเข้าใจในสารนั้นได้อย่างถูกต้องตรงกัน

2. ภาษาและบริบทภาษา (Language and Context) หมายถึง การใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารที่ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและกาลเทศะจึงจะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ

3. ภาษาและทำเนียบภาษา (Language and Register) หมายถึง การที่ผู้ใช้ภาษาใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานะของตนเองและผู้ที่ใช้ภาษาคิดต่อสัมพันธ์ด้วยเช่นภาษาที่ใช้กับผู้ที่มิสถานภาพสูงกว่าต่ำกว่าหรือเสมอกันก็จะมีทำเนียบการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามสถานภาพ

4. การเรียนรู้ภาษาในบริบท (Language Learning in Context) หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนโดยการปรับรูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามลักษณะของบริบทภาษาสถานการณ์รวมทั้งวัฒนธรรมต่างๆด้วยเพื่อให้สื่อความหมายในบริบทที่ถูกต้องจากแนวคิดต่าง ๆ นี้ Goodman (1986) จึงได้นำมาเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาขึ้นใหม่และได้รับการยกย่องในฐานะผู้บุกเบิกแนวการสอนแบบองค์รวม

Goodman มีความเชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนจะได้ผลดีถ้าผู้สอนได้ศึกษาความสนใจและความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียนทำให้ผู้สอนสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนได้แก่ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องความเป็นประชาธิปไตยในห้องเรียนการมีสิทธิทำในสิ่งที่ผู้เรียนชอบหรือถนัดความเสมอภาคในห้องเรียนภายใต้กรอบหลักสูตรการได้เรียนรู้และสัมผัสของจริงล้วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น การเรียนรู้ภาษาตามแบบของ Goodman เน้นการเรียนการสอนภาษาที่มีความหมายผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนและเพื่อเป็นการเสริมความเข้าใจของผู้เรียนให้มากขึ้นหนังสือหรือสื่อต่างๆที่เสริมการอ่านควรเป็นสื่อที่น่าสนใจและช่วยให้เกิดการคาดเดาล่วงหน้าได้ (Predictable Materials) และหากการเรียนการสอนเป็นไปตามธรรมชาติผู้เรียนจะไม่เบื่อหน่ายผู้เรียนสามารถใช้ความรู้เดิมมาช่วยในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆทำให้เกิดพลังความคิดอยู่ตลอดเวลาที่เรียน นอกจากนั้นผู้เรียนควรมีโอกาสอ่านวรรณกรรมที่เป็นแบบอย่างทางภาษาเป็นประจำการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาจะได้ผลดี

การวิจัยและพัฒนาการเรียนภาษาแบบองค์รวมนี้นั้นในระยะแรกเรียกว่า Language Experience ต่อมาเรียกว่า Literature-Based Approach และปัจจุบันเรียกว่า Whole Language Approach การสอนภาษาแบบองค์รวมเริ่มจากการสอนภาษาแม่ต่อมาได้พัฒนาใช้ในการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศจากหลักการและทฤษฎีของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม จึงอาจสรุปได้ว่าแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมมุ่งเน้นการพัฒนาภาษาในบริบทการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ โดยการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษาโดยมีการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้เชื่อมโยงกับข้อมูลความรู้ใหม่ ผู้เรียนมีโอกาสทดลองใช้ภาษาในการสื่อสาร ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองทำให้เกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ทำให้ผู้เรียนแสดงออกมาโดยไม่กลัวความผิดเรียนรู้ภาษาได้ง่ายและสนุก

ขั้นตอนการสอนของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม

แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมอาศัยหลักการของแนวการสอนแบบธรรมชาติ (The Natural Approach) ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (อาร์ สัทหลวี, 2550) ดังนั้นขั้นตอนการสอนของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม จึงได้รับการพัฒนาขึ้นให้มีลักษณะการพัฒนาภาษาแบบบูรณาการผู้สอนจัดบทเรียนโดยใช้ประเด็นหลักไปสู่หน่วยย่อยเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาก่อนที่จะเรียนหรือฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ในรายละเอียดปลีกย่อยเช่นคำศัพท์และ โครงสร้างทางภาษา Freeman and Mason (1991) ได้เสนอแนะหลักการของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม 7 ประการดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากความคิดรวบยอดโดยรวมหรือความรู้องค์รวมไปสู่ส่วนย่อยหรือรายละเอียดเฉพาะด้าน (Whole to Part) ผู้เรียนมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ภาพรวมเป็นอันดับแรกผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดรวบยอดในการเรียนเรื่องหนึ่งๆ โดยเริ่มจากเรื่องทั่วๆ ไปก่อนจากนั้นผู้สอนจึงเพิ่มเติมรายละเอียดที่ชี้เฉพาะลงไปในการเรียนภาษาที่สองผู้เรียนจะต้องรู้ว่าตนเองจะเรียนอะไร ดังนั้น การเชื่อมโยงความรู้เดิมโดยการซักถามหรือการทบทวนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
2. ในการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนบทเรียนจะเริ่มต้นจากการที่รู้ว่าผู้เรียนรู้อะไรกิจกรรมจะจัดขึ้นตามความสนใจของผู้เรียนผู้สอนจะสร้างเนื้อหาที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพราะการเรียนรู้ไม่ได้เป็นเพียงแต่การถ่ายทอดข้อมูลเท่านั้น

3. บทเรียนควรมีความหมายต่อผู้เรียนผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆที่ตนเองได้เห็นราวกับว่าเป็นการพบสิ่งที่ตนเองต้องการผู้เรียนควรมีทางเลือกกว่าตนเองต้องการจะเรียนอะไรและได้สะท้อนความคิดเห็นว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

4. เนื้อหาที่เรียนควรส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเมื่อผู้เรียนได้แบ่งปันความคิดเห็นในสถานการณ์กลุ่มความคิดรวบยอดส่วนบุคคลจะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเนื่องจากในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะในการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต

5. บทเรียนควรส่งเสริมทักษะการพูดและทักษะการเขียน

6. การเรียนรู้ควรใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในการสร้างความคิดรวบยอดเพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผู้สอนสามารถถ่ายทอดและพัฒนาความคิดรวบยอดของผู้เรียนโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อ

7. บทเรียนซึ่งส่งเสริมความเชื่อมั่นในตัวผู้เรียนจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้สอนต้องเชื่อมั่นว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนและร่วมกิจกรรมที่มีความหมายเป็นไปตามขั้นตอนจากความคิดรวบยอดไปสู่องค์ประกอบย่อยผู้สอนสามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตัวผู้เรียนโดยการให้บทเรียนที่เกิดจากความสนใจและนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรวมทั้งมีการพัฒนาทักษะต่างๆ ทั้งทักษะการฟังพูดอ่านและเขียน

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเน้นการรับรู้จากความหมายรวมของเรื่องไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษาและเน้นกระบวนการรับสารและการสื่อสารโดยพยายามให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยเรื่องที่จะได้เรียนก่อนและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ Willis (1983) กล่าวว่ากิจกรรมการแลกเปลี่ยนบทบาทการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับการสื่อสารในสถานการณ์จริงและเป้าหมายในการแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกโครงสร้างทางไวยากรณ์ทางหนึ่ง Larsen – Freeman (1986) แสดงทัศนะเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียนว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้มากกว่าการรู้รูปแบบของภาษา (Form) ความหมาย (Meanings) และหน้าที่ทางภาษา (Function) ผู้เรียนต้องสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังกับผู้พูดหรือผู้อ่านกับผู้เขียนและความหมายต้องชัดเจนผู้ฟังหรือผู้อ่านจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้พูดหรือผู้เขียนว่าเข้าใจในสิ่งที่พูดหรือเขียนมาหรือไม่แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเป็นแนวการสอนหนึ่งที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวโดยมีขั้นตอนในการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ผู้สอนจะถามคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่ผู้เรียนกำลังจะได้เรียนต่อไปเพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับ

สิ่งที่จะได้เรียนรู้ใหม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยก่อนในระดับหนึ่งการรับรู้เรื่องราวที่กำลังจะเรียนมีความหมายและสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนอย่างไรทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนอีกทั้งผู้เรียนจะได้วางแผนหาวิธีที่เหมาะสมในการที่เรียนต่อไป เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning Style) ที่แตกต่างกัน

2. ขั้นเรียนรู้ผ่านสื่อจริงผู้เรียนฟังบทความเรื่องราวหรือข่าวโดยใช้สื่อจริงประกอบเป็น การจัดประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเนื้อหาที่เรียนถือเป็นปัจจัยป้อนที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ผู้สอนจะถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านหรืออ่านหลังจากนั้นผู้เรียนจะอ่านเนื้อหานั้น ๆ อย่างพิจารณาอีกครั้ง ในขั้นนี้ผู้สอนจะได้แนะนำกลวิธีการอ่านเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้อย่างถูกต้องเหมาะสมรวมถึงการสังเกตคำศัพท์สำนวน โครงสร้างประโยคจากเรื่องราวที่อ่านเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจภาษามากขึ้นจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เองได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ คำตอบของผู้เรียนต่อคำถามของผู้สอนจะเป็นสิ่งที่สะท้อนความเข้าใจของผู้เรียนว่าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างหรือเข้าใจบทอ่านมากน้อยเพียงใด

3. ขั้นอ่านค้นคว้าและนำเสนอผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในประเด็นต่างๆตามความสนใจหลังจากนั้นให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมในหัวข้อที่อยากรู้หรือตามความสนใจเป็นการต่อยอดการเรียนรู้ผู้เรียนจะนำเสนอผลงานการค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นงานเดี่ยวงานคู่หรืองานกลุ่มโดยนำเสนอหน้าชั้นหรือเป็นส่วนตัวกับครูก็ได้

4. ขั้นเขียนสรุปความผู้เรียนเขียนสรุปเรื่องราวที่อ่านเป็นการฝึกการเขียนสรุปความสั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้เวลาในการคิดอย่างพิเคราะห์จัดเรียงความคิดแล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือผู้เรียนจะต้องจับประเด็นสำคัญของเรื่องให้ได้ก่อนซึ่งประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของเรื่องผู้เรียนสามารถสังเกตได้จากคำถามของผู้สอนขณะทำกิจกรรมในขั้นที่2การเขียนสรุปความเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างเนื้อหาและตัวภาษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อสารข้อความของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขั้นประเมินงานเขียนผู้สอนและผู้เรียนทำการประเมินผลงานเขียนสรุปความผู้เรียนอ่านและประเมินงานเขียนของตนเองและของเพื่อนหลังจากนั้นผู้สอนประเมินงานเขียนพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนแก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองก่อนจัดแสดงผลงานของผู้เรียนบนบอร์ดแสดงผลงานต่อไป

สรุปได้ว่าหากนำแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การอ่านออกเสียงคงจะเป็นแนวทางที่ดีทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงสำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้

และหากนำสองแนวทางการสอนภาษาแบบโฟนิกส์มาผสมผสานกับการสอนภาษาแบบองค์รวม อาจช่วยส่งเสริมให้ทักษะการอ่านของผู้เรียนพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะโฟนิกส์ ซึ่งควรจะส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนโดยวิธีนี้ตั้งแต่เริ่มต้นในโรงเรียนยิ่งเร็วยิ่งดี Dr. Frank Vellutino ประธานของศูนย์วิจัยเด็กที่เมืองซันนี – อัลบานี กล่าวว่า ความรู้ทางด้านตัวอักษร มิได้ถ่ายทอดกันทางพันธุกรรม แต่จำเป็นต้องได้รับการสอน (Handcock and Wingert, 1996 อ้างใน จารุวรรณสายสิงห์, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ศาสตราจารย์ Connie Juel (1995) แห่งมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียซึ่งกล่าวว่าไม่ว่าผู้เรียนภาษาจะฉลาดรอบรู้ และมีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาษาพูดเพียงไร พวกเขา ก็ไม่สามารถอ่านและเขียนโดยปราศจากการเรียนรู้ตัวอักษร (ซึ่งคือตัวแทนของเสียง) และไม่ว่าจะมีความรู้ด้านตัวอักษรดีเพียงใด ผู้เรียนจะไม่ปรารถนาเรียนอ่านและเขียนเลย หากผู้เรียนไม่มีความสนใจในเรื่องที่อ่าน และเห็นคุณค่าของสิ่งที่เขียนในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นการผสมผสานการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม จึงสร้างขึ้นเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างข้อเด่นและข้อด้อยของวิธีการทั้งสองและน่าจะเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการสอนภาษาให้กับผู้เรียนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

อิทธิพลของภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นคือภาษาที่ใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวันเมื่ออยู่ในถิ่นของตนเอง ดังนั้นจึงมีอิทธิพลต่อการพูด และการออกเสียงมากที่สุดดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

ทศไนย อารมณสุข (2521: 2) อธิบายไว้ว่า ปัจจุบันภาษากรุงเทพฯ เป็นภาษามาตรฐานของประเทศ โรงเรียนก็ใช้ภาษามาตรฐานนี้ในการเรียนการสอน คนไทยบางกลุ่มใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรก เมื่อต้องการใช้ภาษามาตรฐานในโรงเรียนในระยะเริ่มเรียนมักจะมีปัญหาในการเรียน เพราะภาษาแตกต่างจากภาษาที่เด็กใช้พูดที่บ้าน

ประพันธ์ เรืองณรงค์ (2513: 16 – 17) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนภาษาไทยมาตรฐานในห้องเรียนที่นักเรียนพูดภาษาถิ่นว่า ปัญหาสำคัญของโรงเรียนอย่างหนึ่งคือ นักเรียนใช้ภาษากลางไม่ถูก เนื่องจากเคยชินกับภาษาที่ตนถนัด ครูผู้สอนมักห้ามนักเรียนพูดภาษาถิ่นในเวลาเรียนหรือเวลาพูดกับครู ถึงกระนั้นก็ยังไม่ทำให้นักเรียนใช้ภาษากลางได้ถูกต้องนักเรียนยังคงใช้ภาษาถิ่นผสมทั้งทางการพูดและการเขียน ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เพราะนักเรียนต้องเรียนภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่สองแตกต่างจากภาษาที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน

วิเชียร เทียมเมือง (2521: 153) ได้กล่าวถึงปัญหาภาษาถิ่นว่าปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบขณะทดลองใช้หลักสูตรอย่างหนึ่ง คือ ผู้เรียนไม่เข้าใจและพูดภาษาไทยไม่ได้ นอกจาก

เป็นปัญหาของครูแล้ว ผู้เรียนก็มีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้มาก เหมือนกับผู้เรียนต้องเรียนภาษาต่างประเทศ

สาเหตุอื่น ๆ นอกจากนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เรียนมีความเคยชินกับภาษาถิ่นหรือภาษาแม่ที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาแรก และมีความแตกต่างไปจากภาษามาตรฐาน อันถือว่าเป็นภาษาทางราชการของประเทศไทย การจัดการเรียนการสอนภาษามาตรฐานให้แก่ผู้เรียนที่พูดภาษาถิ่น จึงเป็นเสมือนผู้เรียนเกิดความบกพร่องในการเรียนภาษามาตรฐาน ภาษาถิ่นจึงเป็นอุปสรรคปัญหาที่มีอิทธิพลต่อครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนภาษามาตรฐานหรือภาษาราชการของประเทศเป็นอย่างมาก

จะเห็นได้ว่าท้องถิ่นนั้นมีอิทธิพลในการสื่อสาร เนื่องจากเด็กนักเรียนจะใช้ภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทย ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะพบเห็นโดยทั่วไปของการจัดการศึกษาของเด็กที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาหลัก

ทฤษฎีในการสอนภาษาที่สอง

การที่เด็กแต่ละคนสามารถพัฒนาภาษาพูดของตนเองนั้นเด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งใช้ภาษาสื่อความหมายซึ่งกันและกันได้จากความรู้ที่นักประสาทวิทยาได้พยายามศึกษาเรื่องสมองของมนุษย์ทำให้ได้ความจริงเรื่องโครงสร้างและหน้าที่ตลอดจนกลไกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาษาและทฤษฎีการสอนภาษาที่สองดังนี้

1. สมองทำหน้าที่ด้านการรับรู้ โลกรอบๆตัวการคิดภาษาตลอดจนการใช้ความคิดควบคุมพฤติกรรมของบุคคล โดยสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่บันทึกข้อมูลและคิดเมื่อสมองคิดหรือใช้ความคิดแล้วจะส่งความคิดความเข้าใจออกไปในรูปของภาษาเพื่อให้ผู้อื่นทราบ
2. สมองมีธรรมชาติเป็นศักยภาพมิใช่สำเร็จรูปตั้งแต่กำเนิดปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมที่ดีและต้องมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการกระตุ้นสมองทั้งด้านการเจริญเติบโตการรับรู้และการคิดในช่วงอายุ 7 ปีสิ่งแวดล้อมที่ดีและดีจะช่วยให้สติปัญญาแตกต่างกัน
3. ก่อนอายุ 7 ปีน้ำหนักของสมองเจริญไปแล้วถึงร้อยละ 80 ของสมองที่เจริญเต็มที่ของผู้ใหญ่ดังนั้นการพัฒนาสมองควรดำเนินตั้งแต่ปฏิสนธิถึงอายุ 7 ปีโดยประมาณซึ่งเป็นช่วงที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลมากที่สุด
4. สมองแบ่งออกเป็น 2 ซีกคือซีกซ้ายกับซีกขวาการแบ่งดังกล่าวก็เนื่องจากการเจริญเติบโตที่แตกต่างกันและการทำหน้าที่ด้านการรับรู้การคิดเห็นก็ต่างกันอย่างเด่นชัดนั่นเองสำหรับการรับรู้ข้อมูลต่างๆจะใช้ประสาทสัมผัสจุดเดียวกันแต่ด้านการคิดและภาษาสมองทั้งสองซีกจะทำหน้าที่ต่างกันอย่างชัดเจนคือ

4.1 ด้านการรู้การคิดสมองซีกขวาจะทำหน้าที่คิดเชิงสร้างสรรค์จินตนาการและความคิดคำนึงสำหรับสมองซีกซ้ายทำหน้าที่ทั้งภาษาและการคิดเชิงเหตุผล โดยจะส่งความเข้าใจและความคิดส่งสารออกไปในรูปของภาษา

4.2 ด้านการเจริญเติบโตสมองซีกขวาเจริญเติบโตก่อนสมองซีกซ้ายในช่วง 7 ปีแรกของชีวิตสมองซีกขวาได้เจริญเติบโตเต็มที่แล้วจึงทำหน้าที่คิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างสมบูรณ์ โดยที่สมองซีกซ้ายยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่จนกว่าจะถึงอายุ 18 ปี ดังนั้นเด็กจึงคิดเชิงเหตุผลได้แบบกึ่งเหตุผลเท่านั้น

จากความรู้เชิงกลไกการทำงานของสมองทั้งสองซีกที่เด่นชัดดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการพัฒนาเด็กและทฤษฎีวิธีสอนภาษาที่สอง(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532: 10) ทฤษฎีในการสอนภาษาที่สองได้แนวทฤษฎีในการสอนจากหลายทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีจิตกรรมทางภาษามีหลักการของทฤษฎีดังนี้

1.1 ภาษาเป็นพฤติกรรมที่มีกฎเกณฑ์ควบคุม

1.2 คนสามารถเรียนภาษาได้เพราะธรรมชาติได้สร้างสมองเพื่อทำหน้าที่เรียนภาษามาตั้งแต่กำเนิดโดยที่สมองทำหน้าที่เรียนและสร้างภาษาสมองจึงมีชื่ออีกหนึ่งอย่างว่า “เครื่องรับภาษา” (Language Acquisition Device หรือ L.A.D)

1.3 วิธีสอนภาษาที่สองตามทฤษฎีนี้คือการกระตุ้นให้สมองหรือ L.A.D ทำงานโดยวิธีให้ผู้เรียนรับและสะสมความเข้าใจภาษาทีละน้อย ครั้นเมื่อมีความเข้าใจภาษามากก็เกิดความพร้อมในการพูดทำให้พูดได้ด้วยความเข้าใจและมั่นใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532: 15)

องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการเรียนภาษาที่สอง

การเรียนภาษาที่สองมีองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การเรียนพัฒนาขึ้น ดังที่ ศิริลักษณ์ สกฤติวิทย์ ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนภาษาที่สองแตกต่างกับการเรียนภาษาของตนเอง เนื่องจากผู้เรียนภาษาของตนเองได้เรียนภาษาแม่ จากสภาพแวดล้อมที่มีการฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา แต่การเรียนภาษาที่สอง ผู้เรียนไม่สามารถได้เรียนตามธรรมชาติต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าช่วย ได้แก่ ตัวครู สื่อการเรียน และสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ผู้เรียนภาษาที่สองต้องอาศัยองค์ประกอบด้านจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องในการเรียนการสอน กล่าวคือ

1. ตัวของผู้เรียนจะเกี่ยวข้องกับ

1.1 อายุของผู้เรียนมิได้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จแตกต่างกัน

1.2 เวลาเรียน การเรียนต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งได้กล่าวถึงการทดลองสอน ภาษาอังกฤษต่างประเทศ พบว่า ผู้เรียนต้องคลุกคลีกับการใช้ภาษาจริงติดต่อกันนานถึง 600 ชั่วโมง จึงจะได้ผล

1.3 ความต้องการจะต้องอาศัยสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญถึงความจำเป็น ประโยชน์ จึงจะทำให้เกิดความต้องการการเรียนรู้

1.4 แรงจูงใจ ความอยากเรียนต้องได้รับการกระตุ้นตลอดเวลา ให้ผู้เรียนมีเป้าหมาย ในการเรียน มีความรู้สึกสนุก มีความพึงพอใจ มีการช่วยๆ ทำทนายให้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ

1.5 ความพร้อม ผู้เรียนจะเรียนได้ดีเมื่อมีความพร้อม หากขาดความพร้อมเมื่อใด จะเกิดความท้อแท้และเบื่อหน่าย

2. สถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน สิ่งของ บุคคล สื่อต่างๆ ซึ่งจัด ขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง เช่น สถานการณ์จำลองเพื่อการฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย ในห้องเรียน

3. ตัวครู ครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก ดังนั้นครูต้องมีความรู้ ความชำนาญ มีความกระตือรือร้นในการสอน แสวงหาความรู้อยู่เสมอ และต้องมีความพร้อมใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น มีการเตรียมการสอน จัดหาสื่ออุปกรณ์การวัดความก้าวหน้า ของผู้เรียนการจัดกิจกรรมฝึกทักษะ และใช้เทคนิควิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษเหมาะสม (นที เรือนแก้ว: 26)

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 105-113) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ การเรียนภาษาที่สองว่าทัศนคติต่างมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สอง โดยเด็ก ที่มีทัศนคติที่ดีต่อภาษาแม่ จะยอมรับการสื่อสารภาษาที่สองมากกว่าเด็กโตหรือผู้ใหญ่ ส่วนกลุ่ม เพื่อนจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาได้ดี เหตุที่การเรียนภาษาที่สองของผู้ใหญ่ไม่พัฒนา เท่าที่ควร ก็เพราะขาดแรงผลักดันจากกลุ่มเพื่อน ครูผู้สอนต้องหาวิธีสอนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ การสอนภาษาที่หนึ่ง ถึงแม้ว่าการเรียนภาษาที่สองแตกต่างจากการเรียนภาษาแรก ที่ไม่สามารถ หาวิธีสอนที่มีความเหมือนกับธรรมชาติในการเรียนภาษาแม่ได้ การที่จะทำให้ผู้เรียนประสบ ความสำเร็จ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ เหล่านี้ด้วย

1. ครูสอนภาษาต้องเข้าใจธรรมชาติของการเรียนภาษาเด็กเรียนภาษาตามธรรมชาติ ในเรื่องของสาร ไม่ใช่ตัวภาษา แต่การสอนในห้องเรียนมักจะเป็นตัว “ภาษา” ครูต้องสอนให้เด็ก เกิดการสื่อสารขึ้นในห้องเรียนเสมือนเด็กกับพ่อแม่สื่อสารกัน

2. ครูควรเหมือนแม่ในการสอนภาษา โดยใช้ภาษาสื่อสารกันตลอดเวลา พยายามใช้ ทำทาง น้ำเสียง และสีหน้าเข้าช่วย

3. ครูอาจจัดชั้นเรียนภาษาให้เป็นชั่วโมงกิจกรรม การทำกิจกรรมทำให้เกิดความต้องการในการสื่อสาร ทำให้ชั้นเรียนเป็นแหล่งความรู้เหมือนบ้านมากขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการเรียนการสอนภาษาที่สองนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบในการเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักสำคัญในการเรียนภาษาที่สอง

การเรียนการสอนภาษาที่สอง เรามักพบว่า เด็กแต่ละคนมีเอกลักษณ์ และอัตราการเรียนต่างกัน แต่เมื่อศึกษาและวิเคราะห์อย่างจริงจังจะพบว่า มีความคล้ายคลึงกันของวิธีเรียนรู้ ซึ่งมีนักภาษาศาสตร์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ศรีวิไล พลมณี (2545: 188) ได้กล่าวถึงความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาที่สองว่า เรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง คือครูควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนหลายๆ วิธี ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาวิธีเรียนของตน พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นวิธีเรียนของตน พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถปรับเปลี่ยน และยืดหยุ่นวิธีเรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชา และวิธีสอน และครูควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนหลายๆ วิธี ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาวิธีเรียนของตน พร้อมทั้งพัฒนาความสามารถปรับเปลี่ยน และยืดหยุ่นวิธีเรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชา และวิธีสอน และครูควรสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้ฝึกทดลองภัยที่จะเสี่ยงในการเรียนรู้ กล้าคิด กล้าใช้สมองในการเดาอย่างมีหลักการ โดยจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้อบอุ่น และปลอดภัยที่เด็กจะกล้าคิดกล้าเดา ความกล้าริเริ่มแสดงออก ด้วยเหตุนี้ จึงมีการผลิตสื่อการเรียน จัดวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการ ความถนัด และบุคลิกวิธีการเรียนของเด็กในแบบต่างๆ

ในการเรียนภาษาที่สอง มีแนวทางการสอนที่เป็นหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การสอนภาษาที่สองจะมีประสิทธิภาพที่ดี ผู้เรียนต้องมีต้นแบบที่ดี ทั้งทางด้าน การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การด้อยในด้านใดด้านหนึ่ง ครูควรต้องหาสื่อหรือวิธีการอื่น ๆ มาเสริม

2. การสอนภาษาที่สอง ต้องสอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว จากง่ายไปหายาก จากการฟังไปสู่การพูด แล้วจึงสอนทักษะอ่านไปหาทักษะการเขียน หรือการใช้ทักษะสัมพันธ์

3. การสอนภาษาที่สอง ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา มีการติชม ไม่ว่าถูกหรือผิดทันที เป็นการแก้ไขการคิดเป็นนิสัย (นที เรือนแก้ว, 2535: 10)

หลักการสอนภาษาที่สองสรุปได้ว่า การสอนภาษาที่สองผู้เรียนต้องมีต้นแบบที่ดี ทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ต้องสอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวออกไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว จากง่ายไปหายาก จากการฟังไปสู่การพูด แล้วจึงสอนทักษะอ่านไปหาทักษะการเขียน หรือการใช้ ทักษะสัมพันธ์และต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา มีการติชมไม่ว่าถูกหรือผิดทันที เป็นการแก้ไขการคิดเป็นนิสัย

จิตวิทยากับการเรียนการสอนภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาที่สองหรือ Second Language Acquisition (SLA) คือ การศึกษา กระบวนการการเรียนรู้ ภาษาที่สองว่าผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร มีอุปสรรคอะไร ในการเรียนรู้ โดยเน้น อธิบายว่าการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่ จะเป็นผู้ใหญ่ มีจุดมุ่งหมาย มีความต้องการ มีวิธีคิดและแบบแผนการดำเนินชีวิตของตนชัดเจน

การเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้ใหญ่จึงต้องมีแรงจูงใจ (Motivation) มาก แรงจูงใจที่ทำให้เกิด การใช้ภาษาที่สองประเภทแรก คือ การเรียนรู้ภาษาที่สองเพื่อเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายในทาง ปฏิบัติหรือเพื่อใช้งานจริง (Instrumental Motivation) ผู้เรียนกลุ่มนี้อาจไม่ต้องการเรียนภาษาไทย อาจไม่ชอบพูดภาษาไทยแต่จำเป็นต้องเรียนหรืออย่างน้อยก็ต้องพูดให้ได้ ประเภทที่สอง คือ แรงจูงใจที่ต้องการบูรณาการตนเองให้เข้ากับภาษาเป้าหมาย (Integrative Motivation) แรงจูงใจ ประเภทนี้มีพลังมหาศาลช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาที่สองได้รวดเร็วขึ้น เช่น กลุ่มคนที่อพยพ ตั้งถิ่นฐาน ในประเทศไทย จำเป็นต้องปรับตัวให้กลมกลืนกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในเวลาอันสั้น ประเภทที่สาม คือ แรงจูงใจที่เกิดจากภายใน (Intrinsic Motivation) ผู้เรียนกลุ่มนี้เห็นว่าภาษาไทย เป็นภาษาที่ยาก ทำทาย หากสามารถเข้าใจและสื่อสาร ได้ก็ถือว่าตนสามารถพิชิตหรือเอาชนะได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบโฟนิกส์

งานวิจัยต่างประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์มีดังนี้

Evans (1985) จากมหาวิทยาลัย Guelph ใน Canada และ Carr (1985, cited in Rayer, 2002) แห่งมหาวิทยาลัย Michigan ซึ่งได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการสอน 2 แบบที่ใช้ใน ห้องเรียนในระดับเกรด 1 จำนวน 20 ห้อง นักเรียนกลุ่มแรกใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์ นักเรียนกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสอนอ่านแบบดั้งเดิม นักเรียนสองกลุ่มนี้ใช้เวลาเท่ากันในการเรียนรู้ การอ่าน หลังจากการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว นักวิจัยจึงทำการทดสอบเพื่อวัดความรู้

และความสามารถทางด้านภาษาของนักเรียน ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มแรก มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่สองและในงานวิจัยของ Adams (1998) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ ยังสรุปได้ว่าวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ สามารถช่วยพัฒนาการอ่านของผู้อ่านในระดับเริ่มต้น ดังจะเห็นได้จากความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยวิธีนี้

นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Hill (1999 อ้างใน จิรนนท์ เมฆวงษ์, 2547) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโฟนิกส์ ความตระหนักในหน่วยเสียง และความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 50 คน จากเมืองในชนบทในทางตะวันออกเฉียงใต้ของอเมริกา โดยกลุ่มเป้าหมายได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโฟนิกส์ตลอดจนมีความตระหนักในเสียง และสามารถสะกดคำ ระบุสระ และพยัญชนะได้ และ Rayner and others (2002) ได้อ้างถึงงานวิจัยของนักวิจัยกลุ่มหนึ่งที่ได้จำลองหรือเลียนแบบจากวิธีการที่มนุษย์เรียนรู้การอ่านโดยนักวิจัยทำการฝึกนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ให้อ่านสัญลักษณ์ที่ไม่คุ้นเคยบางตัวเช่นตัวอักษรอราบิกซึ่งให้กลุ่มแรกเรียนรู้หน่วยย่อยของเสียงซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรอราบิกทีละตัว (ใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์) ขณะที่อีกกลุ่มเรียนรู้ตัวอักษรอราบิกจากทั้งคำ (Whole-word) หลังจากนั้นจึงให้นักศึกษาจากทั้งสองกลุ่มอ่านชุดของคำที่ไม่เคยเห็นมาก่อนผลจากการทดลองครั้งนี้แสดงออกมานักศึกษาที่ได้เรียนกฎต่าง ๆ ของวิธีการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์สามารถอ่านคำใหม่ๆที่ให้อ่านได้มากกว่านักศึกษาที่ฝึกฝนการอ่านแบบ Whole-word นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในชั้นเรียนอีกหลาย ๆ ชิ้น ซึ่งเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบโฟนิกส์กับวิธีการสอนภาษาแบบ Whole-word หรือ Whole language ก็ให้ผลที่ค่อนข้างชัดเจนเช่นงานวิจัยชิ้นล่าสุดของ Jeanne S. Chall แห่ง Howard University ซึ่งได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจของงานวิจัยอื่นๆบางชิ้นซึ่งเป็นงานวิจัยต่อเนื่องที่ Marilyn J. Adams ได้ทำไว้ โดย Jeanne ค้นพบว่าการสอนภาษาแบบโฟนิกส์อย่างเป็นระบบก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผลต่อการอ่านสูงกว่าวิธีการอื่นๆสำหรับผู้อ่านระยะแรกเริ่ม

งานวิจัยในประเทศไทย

วิญญู วดีกุลจลา (2545) ได้ศึกษาทักษะการอ่านและเขียนคำเสียงสั้นพยางค์เดียวด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์โดยใช้ร่วมกับผังใบแมงมุม (Web-phonogram) โดยได้ทำการทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/9 โรงเรียนปิ่นสร้อยเขตต์วิทยาลัย ซึ่งได้รับการสอนอ่านออกเสียงตามหลักการของวิธีแบบโฟนิกส์โดยใช้ผังใบแมงมุมมาช่วยในกิจกรรมการฝึกทักษะ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านออกเสียงสระพยัญชนะและคำเสียงสั้น

พยางค์เดียวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกอ่านในรูปของผังใยแมงมุมและได้สร้างผังใยแมงมุมของตนเองทำให้นักเรียนแยกแยะเสียงพยัญชนะสระและสะกดคำได้ โดยการผสมเสียงเข้าด้วยกันได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องอีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการในการเขียนคำศัพท์ได้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

จารุวรรณ สายสิงห์ (2546) ได้ศึกษาการผสมผสานการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาโดยรวมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงความเข้าใจในการอ่าน การเขียนสะกดคำและความคิดเห็นต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านออกเสียงและความสามารถในการเขียนสะกดคำของผู้เรียนโดยการผสมผสานการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาโดยรวมสูงขึ้น ความเข้าใจในการอ่านระดับเบื้องต้นของผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยการผสมผสานการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาโดยรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้นผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการอ่านภาษาอังกฤษในทางบวกหลังจากที่ได้รับการสอนด้วยการผสมผสานการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาโดยรวม

จิรนนท์ เมฆวงษ์ (2547) ได้ศึกษาความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนหลังได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านร่มหลวง ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์โดยรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้นผู้เรียนมีความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังจากที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์

วันเพ็ญ เดียวสมคิด (2551) ได้ศึกษาการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองตามแนวการสอนแบบโฟนิกส์ เพื่อพัฒนาความพร้อมทางภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ้านปลาควา อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาได้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนแบบโฟนิกส์ จำนวน 4 หน่วย และหลังใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนแบบโฟนิกส์แล้วนักเรียนมีความพร้อมทางภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถจำแนกภาพ จำแนกเสียง การรู้คำศัพท์ ความเข้าใจในการฟัง สามารถใช้สายความรู้ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำจะช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเช่นกันจะเห็นได้ว่าวิธีการสอนแบบโฟนิกส์นั้นมีประสิทธิภาพในการสอนอ่านออกเสียง และการเรียนรู้คำศัพท์

สำหรับผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภาษา เนื่องจากผู้เรียนรู้ความหมายของคำอยู่ก่อนแล้วเพียงแต่ไม่สามารถออกเสียงได้ แต่สำหรับผู้เรียนที่มีเจ้าของภาษาหรือเรียนเป็นภาษาที่สองนั้น นอกจากผู้เรียนจะไม่สามารถออกเสียงได้แล้ว ยังไม่รู้ความหมายของคำนั้น ๆ อีกด้วย

ดังนั้นในการใช้วิธีการสอนภาษาแบบโฟนิกส์ สำหรับผู้เรียนที่มีเจ้าของภาษาหรือเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจำเป็นต้องคำนึงถึงวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องตลอดจนรู้ความหมายของคำนั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบองค์รวม

นักวิจัยและนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการวิจัยศึกษาขั้นตอนการสอนของแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเช่น

งานวิจัยในต่างประเทศ

Rene (cited in Freeman and Freeman, 1992) ได้นำวิธีสอนนี้ไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่1จำนวน35คนนักเรียนเหล่านั้นเป็นผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเช่นชนกลุ่มน้อยชาวสเปนที่อยู่ในประเทศอเมริกา (Hispanics) ชาวอเมริกันที่เป็นลูกครึ่งอาฟริกัน ชาวม้ง และชาวลาว นักเรียนเหล่านี้เป็นผู้เรียนที่เริ่มต้นจากการที่ไม่สามารถอ่านได้เลย ดังนั้น Rene จึงใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการสอนร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบองค์รวมโดยการให้นักเรียนอ่านเขียนและพูดทุกวันทำให้สามารถสื่อความเป็นภาษาอังกฤษได้ในที่สุด และ Lonna (cited in Freeman and Freeman, 1992) ได้นำวิธีสอนนี้ไปใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศอเมริกา นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยชาวไทยชาวมอญ ชาวม้ง และชาวลาว ผลปรากฏว่านักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนและสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของตนเองได้

Traw (1996) ได้ศึกษาวิจัยวิธีการสอนภาษาแบบองค์รวมเกี่ยวกับพัฒนาการในด้านทักษะการอ่านและทักษะการเขียนโดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ Sioux Falls และ West Des Moines ผลปรากฏว่านักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะการเขียนดีขึ้น Rene (cited in Freeman and Freeman, 1992) ได้นำวิธีสอนนี้ไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่1จำนวน35คนนักเรียนเหล่านั้นเป็นผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเช่นชนกลุ่มน้อยชาวสเปนที่อยู่ในประเทศอเมริกา (Hispanics) ชาวอเมริกันที่เป็นลูกครึ่งอาฟริกัน ชาวม้ง และชาวลาว นักเรียนเหล่านี้เป็นผู้เรียนที่เริ่มต้นจากการที่ไม่สามารถอ่านได้เลยดังนั้น Rene จึงใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการสอนร่วมกับวิธีการสอนภาษาแบบองค์รวมโดยการให้นักเรียนอ่านเขียนและพูดทุกวันทำให้สามารถสื่อความเป็นภาษาอังกฤษได้ในที่สุด

Yazmin (1997) ใช้แนวคิดการเรียนภาษาแบบองค์รวม โดยนำเสนอการเรียนรู้อาษาที่มีความหมายและสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนมาใช้สอนภาษาอังกฤษให้กับชาวอเมริกัน เชื่อสายสเปนผลของการวิจัยพบว่าการเรียนภาษาแบบองค์รวมช่วยพัฒนาการเรียนรู้อาษาภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะทักษะการอ่านและทักษะการเขียนจะเห็นได้ว่าแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมนั้นตอนแรกใช้กับการสอนเด็กเล็ก ๆ แต่ต่อมาก็มีการนำแนวการสอนแบบนี้มาใช้กับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เช่น Chittapau (1996) ชาวอินเดียได้ทำการศึกษาวิจัยการนำเอาแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมไปใช้ในการสอนผู้เรียนในระดับปริญญาตรีที่เรียนภาษาอังกฤษห้องละ 80-100 คน และระดับปริญญาโทที่มีผู้เรียนห้องละ 40-60 คน ผลการวิจัยพบว่าแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ดี เนื่องจากการได้รับข้อมูลที่เข้าใจได้ฝึกฟังพูดอ่านและเขียนภาษาเป้าหมายในชั้นเรียนและฝึกให้นำเนื้อหาที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับงานวิจัยในประเทศไทย

งานวิจัยในประเทศไทย

ภัทรกมล รักสงวน (2546) ได้ใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังพูดภาษาอังกฤษและทางสังคมของนักศึกษาผู้ใหญ่พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่มีทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นเนื่องจากมีหลักการและขั้นตอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของนักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์เดิมมากพอที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการมีโอกาสดูฝึกฝนการฟังและพูดจากสื่อจริงทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนเร็วขึ้นและเข้าใจมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น วรรณิ หล่อวัฒนา (2547) ได้วิจัยการใช้แนวคิดการเรียนรู้อาษาแบบองค์รวม เพื่อเพิ่มพูนทักษะภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะภาษาอังกฤษและทักษะการคิดสูงขึ้นเนื่องจากการเรียนรู้อาษาแบบองค์รวมเน้นการพัฒนาจากการเข้าใจภาพรวมของเนื้อหาซึ่งเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความเข้าใจองค์ประกอบย่อยหรือตัวภาษาในขณะเดียวกันนักเรียนได้มีโอกาสฝึกการคิดผ่านการอ่านและฟังจากสื่อจริงรวมถึงการตอบคำถาม การอภิปรายและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันส่งผลให้ผู้เรียนรับรู้ได้เร็วและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เนื่องจากแนวการสอนโดยใช้วิธีการสอนภาษาแบบองค์รวมมีผู้ทำการศึกษาไว้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นแหล่งข้อมูลจึงยากแก่การศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการอ่านและทักษะการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียนทุกประการ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าได้มีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำไว้หลายท่าน ดังนี้

สนธิ สัตโยภาส (2532) ได้สร้างแบบฝึกเพื่อสอนซ่อมเสริมนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีปัญหาในด้านการออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการออกเสียงคำที่มีตัวสะกดในภาษาไทยก่อนสอนกับหลังสอนของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนกลุ่มทดลองแสดงออกมาให้เห็นว่ามีเจตคติที่ดีต่อแบบฝึกอยู่ในระดับสูง

ทิพวรรณ นามแก้ว (2535) ได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ค ม ก บ เป็นตัวสะกดสำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทองพูน จุลเดช (2544) ได้พัฒนาแบบฝึกการเขียนคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคงทนในการเขียนคำในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกแล้ว 2 สัปดาห์สูงกว่าคะแนนหลังการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา ใจเสมอ (2544) ได้สร้างแบบฝึกการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกที่มีลักษณะกิจกรรมสร้างคำจากภาพ เขียนคำจากคำอ่าน และความหมาย สร้างประโยคจากคำที่กำหนดให้และเติมตัวสะกดในคำของแต่ละประโยคหรือข้อความ พบว่าแบบฝึกสามารถพัฒนาทักษะการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพรรณิ ไชยเทพ (2544) ได้ใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้น เมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนแล้วสามารถช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยได้ถูกต้องสูงขึ้น โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนคำของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะหลังการอ่านและการเขียนคำสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่านออกเสียงและเขียนสะกดคำ ทั้งที่เป็นการสร้าง การพัฒนาแบบฝึกและการพัฒนาแผนการสอนการเขียนสะกดคำที่นำมาใช้สามารถช่วยให้นักเรียน ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนคำสูงขึ้นและการสะกด คำผิดน้อยลงและอ่านออกเสียงได้ดีขึ้นถูกต้อง ชัดเจนขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง

จิระภา กันธิยาภรณ์ (2532) ได้ศึกษาวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ส่งผล ต่อความพร้อมทางด้านการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองพบว่าเด็กก่อนประถมศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบมุ่ง ประสบการณ์ภาษามีความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กระดับก่อน ประถมศึกษาที่เรียนโดยวิธีวิธีสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กและมีความสามารถ ในการจำแนกเสียง การรู้คำศัพท์ ความเข้าใจในการฟัง การใช้สายตาและกล้ามเนื้อ การหา ความสัมพันธ์ระหว่างภาพ กับสัญลักษณ์สูงกว่าเด็กที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก

ไพริน วงศ์ยาชะ (2538) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ชุดการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทาง ภาษาสำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เพื่อศึกษาผลกระทบของการใช้ชุด การสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาและเพื่อศึกษาพฤติกรรมนักเรียนในการเรียนชุดการสอน ที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมทาง ภาษาสูงกว่าการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ตามปกตินักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจ ตั้งใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

ศิริลักษณ์ สกฤตวิทย์ (2545) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาฝึกการออกเสียง และ การเขียนคำที่สะกดด้วยแม่กด สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านออกเสียงและการเขียนที่สะกดด้วยแม่กด ระหว่างการทดสอบก่อนและหลัง เรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยการใช้แบบฝึก มีความแตกต่างกัน ในทางที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สองทั้งที่เป็นการศึกษารูปแบบ การสอนการสร้างชุดการสอนและการสร้างแบบฝึกหัด ที่นำมาใช้สามารถช่วยให้นักเรียนที่ใช้ภาษา ที่สอง ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและการเขียน สูงขึ้นและการสะกดคำผิดน้อยลงและอ่านออกเสียงได้ดีขึ้นถูกต้องชัดเจนขึ้น